

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Історичний факультет
кафедра історії міжнародних відносин та гуманітарних дисциплін

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

ТЕМА РОБОТИ

Особливості гуманітарної дипломатії у сучасних міжнародних відносинах

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього рівня «магістр»
за спеціальністю 291 – міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Роботу виконав:
Студент 2 МІМВ денної форми навчання
Історичного факультету
Біденко Максим
Науковий керівник: Кандидат політичних
наук, викладач
Сахаренко Олександр
Вікторович

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ЕКТС _____

Голова комісії _____	_____	_____
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
Члени комісії _____	_____	_____
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____	_____
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____	_____
	(підпис)	(прізвище та ініціали)

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ I. ГУМАНІТАРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ПОЛІТИЧНЕ ЯВИЩЕ	12
1.1 Суть гуманітарної дипломатії: умови, принципи, історична візія..	12
1.2 Загальне розуміння поняття «гуманітарна дипломатія».....	20
1.3 Гуманітарна дипломатія: теорія і практика.....	29
Висновки до розділу 1.....	37
РОЗДІЛ II. ЗНАЧЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У ВИРІШЕННІ	
ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	38
2.1 Гуманітарна дипломатія ЄС у 21 столітті.....	38
2.2. Розвідки щодо ефективності гуманітарної дипломатії на міжнародній арені.....	45
2.3 Гуманітарна дипломатія: практичні кейси імплементації.....	52
Висновки до розділу 2	63
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67

ВСТУП

Сучасні глобальні тенденції значно розширюють сферу застосування дипломатії і перетворюють її на важливий інструмент глобального діалогу.

Гуманітарна дипломатія повинна розділяти поняття потенційної ідеології між протиборчими сторонами, вміло налагоджувати мережу дипломатичних відносин і використовує будь-яку можливість для підтримки жертв війни.

Незаперечним фактом є те, що чим вище репутація і довіра тих, хто використовує стратегії гуманітарної дипломатії, тим краще будуть результати.

Поєднання дипломатії та гуманітарної діяльності може призвести до несподіваних взаємодій. Міжнародна федерація Червоного Хреста зазначає, що метою гуманітарної дипломатії є забезпечення того, щоб уряди краще піклувалися про соціально вразливі верстви суспільства; співпраця з іншими суб'єктами, які переслідують ті ж гуманітарні цілі.

Гуманітарна дипломатія повинна спрямовувати свої дії на врегулювання криз, як урядових, так і неурядових, відповідно до міжнародного права. Її мета - відкрити кордони і створити гуманітарні коридори, які забезпечують пряму допомогу біженцям.

На цій підставі важливо присвячувати розвідки гуманітарним аспектам дипломатії, розширювати практики гуманітарних переговорів та обговорювати концепції гуманітарної дипломатії, на яку вплинуло створення гуманітарного простору.

У цій розвідці підкреслюємо важливу політичну роль недержавних суб'єктів у вирішенні сучасних конфліктів і проведенні гуманітарних переговорів. Гуманітарна дипломатія на національному рівні повинна охоплювати різноманітність національних моделей і виявляти основні мотиви, що спонукають державу брати участь в гуманітарних ініціативах.

Сучасна гуманітарна практика перетворилася на багатогранну систему. В даний час вона охоплює гуманітарну допомогу, соціальну політику та економічну підтримку в рамках сталого розвитку. Крім того, використання

дипломатичних засобів, зокрема переговорів, значно підвищує ефективність гуманітарних зусиль в умовах збройних конфліктів і криз, викликаних природними або техногенними факторами.

Cotrone, A. (2018) переконаний, що гуманітарна дипломатія має спрямовувати свої дії на будь-які кризи, як на урядові, так і на неурядові організації міжнародного права; взяти до уваги, що його метою є відкриття кордонів і створення гуманітарних коридорів, що забезпечують надання прямої допомоги біженцям. Головне завдання – гарантувати довгострокові дії, уникаючи при цьому тимчасових і крихких альтернатив.

Атаманенко, А. (2022) присвячує наукову працю вивченню формування концепту та визначення значення і проявів наукової дипломатії, робить спробу встановити особливості проявів наукової дипломатії в міжнародних відносинах, розглянуто зміст тріади: «наука для дипломатії», «дипломатія для науки», «наука в дипломатії».

Коновалова, М. (2024) працює над сучасними підходами та межами гуманітарної дипломатії, досліджуючи вектор дефініцій «гуманітарна дипломатія» та кількісно-якісний аналіз наукових розвідок окресленої з наукометричної бази для визначення тематичних кластерів та зав'язків за ключовими словами. По-перше, розглядається гуманітарна дипломатія як інструмент досягнення зовнішньополітичних цілей та національних інтересів, що є результатом класичного розуміння поняття дипломатії. Цей підхід акцентує на державній стратегії та міжнародних відносинах, де дипломатія виступає як інструмент управління зовнішньополітичною політикою та захисту національних інтересів. По-друге, гуманітарна дипломатія розглядається як комунікативний акт, який покликаний стимулювати гуманітарні дії.

Вікторов, К. та ін. (2021) розробляє еволюцію концепції та складові гуманітарної дипломатії від II пол. XIX ст. до перших декад XXI ст., аналізує тенденції адаптації поняття до системи міжнародних відносин, роль гуманітарної дипломатії в рамках взаємодії у двосторонній та багатосторонній дипломатії.

Павлюх, М. & Кушней, С. (2022) у статті розглядають традиційний концепт «публічна дипломатія» та його роль у сучасних політичних відносинах. Відстежено процес трансформації публічної дипломатії через сучасні інформаційно-комунікаційні технології, що змінює звичний концепт поняття «публічна дипломатія».

Gilboa, E. (2001) пропонує три концептуальні моделі для сприяння систематичному дослідженню використання ЗМІ як головного інструменту зовнішньої політики та міжнародних переговорів: публічна дипломатія, коли державні та недержавні актори використовують ЗМІ та інші канали комунікації для впливу на громадську думку в іноземних суспільствах; медіадипломатія, коли чиновники використовують ЗМІ для спілкування з акторами та сприяння вирішенню конфліктів; та медіа-брокерська дипломатія, де журналісти тимчасово беруть на себе роль дипломатів і виконують роль посередників у міжнародних переговорах.

Сергієнко, Т. (2023). проводить аналіз політичних аспектів міжнародних конфліктів крізь призму системності в міжнародних відносинах.

Vidimska, K. (2022). надає трактування сутності категорії «суспільні комунікації в міжнародних відносинах», які визначаються як диференційовані аспекти відносин через обмін інформацією між національними, етнічними, культурними чи іншими групами чи співтовариствами як на міждержавному, так і на внутрідержавному рівнях.

Шевченко, М. (2023). дескрибує сучасні концепції міжкультурної взаємодії в умовах глобалізації та сучасних міжнародних відносинах та аналізує трансформації політичного вектора міжкультурної взаємодії в дискурсі глобалізаційних процесів сучасних міжнародних відносин.

Токарська, А. (2024). досліджує можливості впливу української діаспори на громадську думку під час війни та аналізує характер і можливості впливу української діаспори на громадську думку приймаючих країн під час військових дій, в контексті публічної дипломатії.

Myronchuk, E. (2019). досліджує роль наукової дипломатії у розвитку і стабілізації міжнародних відносин в умовах глобалізації.

Tykhonenko, I. & Кириченко, Є. (2023). описують феміністичну дипломатію як інструмент реалізації зовнішньої політики держави та багатостороннього міжнародного співробітництва у XXI ст..

Навчально-методичний посібник «PR в міжнародних відносинах» Конопка, Н. (2020) присвячений найважливішим аспектам PR-технологій у сфері міжнародних відносин, зокрема у ньому розглядаються поняття, суть та принципи, історичний розвиток зв'язків з громадськістю; подано особливості комунікації з громадськістю, теорію та практику формування іміджу в системі PR; ключові аспекти стратегічного управління тощо.

Filipov, S. (2022). дає розуміння синергетичних чинників на змогу як впливати, так і вибудувувати методики для захисту від просування небажаних інтервенцій.

Павлюх, М. (2019). аналізує роль соціальних медіа (соціальних мереж) у міжнародних відносинах й стверджує, що популярність держави, дипломатичних установ залежить від відкритості суспільства та просування у соціальних мережах.

Okladnaya, M. (2021) звертає увагу на необхідність повернення в міжнародних відносинах до філософії моралі та цінностей.

Viktorov, K. (2024) розглядає еволюцію концепції та складові гуманітарної дипломатії.

Gabrielyan, O. & Gabrielyan, G. (2021) дають визначення народної дипломатії як соціального та гуманітарного явища з низкою відмінних характеристик, які відрізняють її від публічної дипломатії чи, зокрема, культурної дипломатії, а також визначають види публічної дипломатії та її потенціал.

Kurpiewska-Korbut, R. (2024) показує наявність симптомів, які вказують на те, що польська влада намагається вести свідому діяльність у рамках гуманітарної дипломатії, особливо шляхом створення міжнародних заходів та адвокації гуманітарних потреб України на міжнародному форумі.

Abdrzakova, L. (2022) переконує, що роль дипломатії полягає в тому, щоб передбачати та вирішувати проблеми до того, як вони переростуть у

конфлікти. Коли конфлікти неминучі, дипломати намагаються вирішити розбіжності мирним шляхом, щоб уникнути насильницьких сутичок. Захист прав людини є критично важливою сферою вирішення міжнародних конфліктів, у якій дипломати відіграють ключову роль.

Lie, Jon Harald. (2020) досліджує формування та наслідки взаємозв'язку між гуманітарною діяльністю та розвитком, як нагорі, серед політиків, так і знизу. Остання досліджує дискурсивний перехід від конфлікту до реконструкції в Північній Уганді. Різна реакція гуманітарних організацій на перехід демонструє більш прагматичні підходи до гуманітарних принципів і, таким чином, те, як сам зв'язок також формується знизу вгору та ще більше посилює впливи місії.

Chalisey, K. (2024) стверджує, що гуманітарна дипломатична практика таких ілюстративних акторів, як постраждала держава, уряди-донори, ООН, неурядові організації та МКЧХ, аналізується за такими параметрами: «Кого вони представляють», «Який контент представлено», «Як це зроблено» та «Цільова аудиторія».

Hart, D. & Siniver, A. (2020) представляють п'ять різних (хоча і не виключають одне одного) «значень» дипломатії: (1) актори, які беруть участь у сучасній дипломатії; (2) цілі дипломатії; (3) механізми дипломатії; (4) дипломатія як навичка; та (5) дипломатія як професія. Ми вважаємо, що залучення всього спектру дипломатичного досвіду є особливо важливим з огляду на зростаючі виклики для переговорів як основного агенства дипломатії.

Regnier, P. (2011) досліджує визначення та сферу діяльності гуманітарної дипломатії, а також деякі виклики, з якими вона стикається, щоб підготувати шлях для її остаточного визнання міжнародним співтовариством. Husein, R. (2024) описує, що стратегічні переговори щодо доступу до складних середовищ, активна участь у адвокації для розширення потреб і прав постраждалого населення та ретельний моніторинг програм допомоги разом продемонстрували складну модель гуманітарної дипломатії в роботі.

Kortiev, O.. (2023) шляхом застосування технологічного підходу аналізує розвиток та різні підходи до вивчення публічної дипломатії в Україні та світі,

охарактеризовано специфіку публічної дипломатії сучасної України, а також визначає дієві технології публічної дипломатії в умовах зміни переходу від двовекторності до європейської інтеграції.

Присяжнюк, С. (2023). описує особливості реалізації гуманітарної політики у секторі безпеки і оборони України, аналізуючи досвід державного планування гуманітарної політики як чинника забезпечення суспільної стабільності в умовах російсько-української війни.

Юрченко, О. (2024). аналізує основні положення Стратегії публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021-2025 роки, та визначає ключові цілі сучасної публічної дипломатії.

Діденко, О. & Діденко, Р. (2023) розглядають та узагальнюють досвід підготовки фахівців до роботи в системі стратегічних комунікацій в діяльності майбутніх фахівців міжнародних відносин. З'ясовано, що загалом дослідники виділяють у стратегічних комунікаціях такі основні складові: зв'язки з громадськістю – управління громадською думкою, формування відносин суспільства і державних органів або корпоративних структур для об'єктивного осмислення соціальних, політичних або економічних процесів; публічна дипломатія, що охоплює комплекс заходів, спрямованих на вивчення та інформування зарубіжної аудиторії і встановлення контактів; інформаційно-психологічні операції, які розглядаються як сплановані форми і методи поширення інформації для здійснення певного впливу на установки і поведінку спільноти, аналізуючи досвід США, ВБ, Німеччини, Канади.

Кваша та ін. (2024) досліджують особливості формування міжнародних економічних відносин в умовах воєнного стану та аналізують низку актуальних наукових джерел і статистичних даних, зокрема, вплив пандемії Ковід-19 й визначають основні наслідки повномасштабної війни в Україні для сучасних міжнародних економічних відносин. Rusakova, O. & Rusakov, V. (2017) торкаються питання необхідності розгляду м'якої сили як важливого інструменту політичних комунікацій та гуманітарної дипломатії. Концепція Soft/Smart Power народжується у відповідь на необхідність суттєвої диверсифікації засобів реалізації її домінування західними країнами і особливо

США. У розробці концепції та наполегливому впровадженні в міжнародне політичне спілкування помітна прихильність до реалізації певних інтересів, збільшення впливу.

Holovko, I. (2024) доводить, що в Сполучених Штатах Америки не існує відокремлення «культурної дипломатії» від «публічної дипломатії». Концепція парадипломатії також розглядається як інструмент діяльності субнаціональних акторів на міжнародній арені та складова дипломатичних комунікаційних процесів, що відбуваються в сучасному світі.

Dmitrieva, V. (2022) розглядає сучасну гуманітарну дипломатію Мексики як інструмент її зовнішньої політики, досліджуючи специфіку мексиканської сучасної гуманітарної дипломатії, аналізуючи еволюцію гуманітарної дипломатії в контексті національної та зовнішньої політики Мексики, нормативні документи, інституційну систему гуманітарної дипломатії, місце Мексики в офіційній системі сприяння розвитку та погляд Мексики на концепцію «Відповідальність за захист» (R2P).

Tekir, G. (2023) означає, що для Близького Сходу є важливим джерелом енергії та грошових переказів для Індії, Індія прагне захистити свої інтереси на Близькому Сході, особливо після того, як її регіональний суперник, Китайська Народна Республіка (КНР), збільшила свою присутність. Проте існують перешкоди для зусиль Індії в гуманітарній дипломатії в регіоні, такі як постійна геополітична напруженість між країнами Близького Сходу та зростання індійського націоналізму, який відчужує мусульманське населення Близького Сходу.

Кривошеїн, В. (2023) досліджує технології публічної дипломатії як інструмент «м'якої сили»: особливості впровадження в сучасній Україні та досвід Ізраїлю. На основі досліджень українських і закордонних дослідників здійснено огляд публічної дипломатії як засобу «м'якої сили», а також окреслено ефективність її застосування в зовнішній політиці України.

Pidbereznykh, I. (2022) досліджує поняття інформаційна безпека у контексті гуманітарної дипломатії та безпеку України як складову в системі міжнародної інформаційної безпеки. Встановлено, що в умовах війни різко

зросла роль інформаційної безпеки України в міжнародному співтоваристві. Політика України у сфері економічної безпеки чітко визначена в законодавстві та відповідає викликам сучасності.

Likarchuk, D. (2022) ставить за мету дослідити принципи реалізації дипломатичної політики та проблеми врегулювання російсько-української війни методом медіації. Результати показали, що медіація є особливою переговорною технологією вирішення політичних конфліктів. Ключовими завданнями медіації у вирішенні політичного конфлікту є нейтралізація негативних наслідків протистояння, пошук дисонансу між сторонами та вироблення стратегії подальших дій тощо. Зроблено висновок, що на даному етапі війни політичне посередництво до вирішення проблем можливе лише завдяки військовим невдачам російської сторони та підтримуваних нею українських колабораціоністів.

Ptashchenko, O. (2020) окреслює суть та роль наукової дипломатії в системі міжнародних відносин, виділяючи основні риси становлення дипломатичної діяльності у сучасних міжнародних відносинах, у тому числі, у ЄС.

Пікулик, О. & Балак, І. (2022), Davutoğlu, A. (2013), Guo, X. (2020), Seysane, V. & Tanrıverdi, G. (2022). досліджують особливості розвитку публічної дипломатії Туреччини, відзначаючи важливість впливу телебачення та мистецтва на турецьку публічну дипломатію та м'яку силу.

Sehitoglu, R. (2022) надає роз'яснення щодо позиції Анталійського дипломатичного форуму, яку Турецька Республіка привнесла в дисципліну міжнародних відносин як приклад конференційної дипломатії, а у заключній частині була дана оцінка ролі цього Форуму.

Ratajczak, M. & Broś, N. (2023) описують роль, яку гуманітарна дипломатія відіграє у зовнішній політиці Швейцарії та Швеції, якою мірою такі цінності, як гуманітарна допомога, права людини та сприяння міжкультурному діалогу, зміцнюють імідж цих країн. і є ключовим елементом швейцарської та шведської моделей публічної дипломатії.

Barakat, S. (2019) надає визначення терміну «гуманітарна дипломатія» та розміщення втручання Катару в рамках ширших тенденцій гуманітаризму в субрегіоні Перської затоки.

Проте навіть за наявності такої значної кількості українських та зарубіжних наукових розвідок, усе ж невизначеним залишається питання особливостей гуманітарної дипломатії та практичних важелів її застосування з метою якісної організації процесів взаємодії на світовій політичній арені.

На цій підставі **об'єктом дослідження** визначаємо природу гуманітарної дипломатії.

Предмет дослідження: нові виклики та практична візія гуманітарної дипломатії у міжнародному середовищі.

Мета: вивчити напрями підвищення ефективності гуманітарної дипломатії на основі оцінки результатів її складових.

Мета реалізується в досягненні таких **завдань:**

1. Дескрибувати суть гуманітарної дипломатії через вивчення умов, принципів, історичної візії.
2. Надати загальне розуміння поняття «гуманітарна дипломатія».
3. Провести теоретичні й практичні паралелі поняття.
4. Вивчити концепт гуманітарної дипломатії ЄС у 21 столітті через опертя на розвідки щодо ефективності гуманітарної дипломатії на міжнародній арені.
5. Надати практичні кейси імплементації.

Застосована **методика** розвідки: логіко-семантичний аналіз методи знаходження закономірностей, збирання та вивчення аналітики, методи узагальнення; методи наукової абстракції. У рамках правового прагматизму центральними були такі методи: реконструкція досвіду; герменевтичне коло; посилення на значення; тлумачення. Дослідження базується на працях вітчизняних та зарубіжних вчених, короткі тези з праць яких подано вище.

Актуальність теми. Важливість дослідження гуманітарної дипломатії полягає в її значущості для подальшого розвитку країни та покращення умов життя громадян. Гуманітарна дипломатія вирішує низку соціальних проблем,

відтак в умовах глобалізації та посилення міждержавної взаємозалежності її значення постійно зростає. Традиційна офіційна дипломатія уже не в змозі вирішити загостерні проблеми. У зв'язку з цим вивчення особливостей гуманітарної дипломатії особливо актуально в міжнародних відносинах XXI століття.

Новизна роботи. Парктична візія у застосуванні гуманітарних практик та веденні переговорів.

Практична спрямованість. Результати розвідки можуть бути використані для вдосконалення дипломатичних підходів до вирішення гуманітарних криз, зокрема у формулюванні зовнішньополітичних стратегій для країн, які націлені на те, щоб відігравати активну роль у гуманітарних ініціативах.

РОЗДІЛ І. ГУМАНІТАРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ПОЛІТИЧНЕ ЯВИЩЕ

1.1 Суть гуманітарної дипломатії: умови, принципи, історична візія

Поліпшення доступу до гуманітарної допомоги під час конфліктів і складних надзвичайних ситуацій завжди було серйозною проблемою для політиків і гуманітарних організацій. Історично гуманітарні операції проводилися в умовах надзвичайної небезпеки та нестабільної політичної обстановки для забезпечення доступу, підтримки та захисту цивільного населення. Концепція гуманітарної дипломатії з'явилася на початку 2000-х років. Її можна визначити як переконання осіб, які приймають рішення, і лідерів, які діють завжди і за будь-яких обставин, при повному дотриманні основних гуманітарних принципів, на благо вразливих груп.

Традиційно ця концепція варіюється від переговорів про існування гуманітарних організацій до переговорів про доступ до цивільних осіб, які потребують захисту. Це включає в себе моніторинг програм надання допомоги, заохочення поваги до міжнародного права та залучення інформаційно-пропагандистської діяльності на підтримку більш широких гуманітарних цілей. В умовах зростаючого політичного консенсусу та зростаючого прагнення "нікого не залишати поза увагою" на порядку денному до 2030 року гуманітарна дипломатія розглядається як інструмент для охоплення найбільш вразливих верств населення.

Концепція гуманітарної дипломатії є ключовою для розуміння суттєвих змін у гуманітарній сфері.

Дипломатія, по суті, стосується представництва однієї держави у відносинах між однією державою та іншою. Гуманізм, з іншого боку, полягає у захисті нужденних людей та наданні їм допомоги. Дипломатія характеризується компромісом і прагматичними відносинами, але суспільний імідж гуманітарної діяльності протилежний. Це робота в ім'я ідеалів і універсальних принципів, незалежно від інтересів конкретного політичного діяча. Подолання цієї напруженості та розкриття складної дипломатичної структури гуманітарної

допомоги (за участю різних суб'єктів та намірів) робить дослідження критичним, своєчасним та важливим.

Гуманітарний нейтралітет завжди ставився під сумнів науковцями та (рідше) практиками. Це пов'язано з прихованими політичними інтересами, політикою гуманітарних переговорів і більш широким значенням гуманітарної дипломатії для забезпечення доступу до гуманітарної допомоги. Дійсно, протиріччя між переговорами і принципом нейтралітету традиційно було проблемою для гуманітарних організацій. Нейтралітет, поряд з гуманністю, справедливістю і незалежністю, становить "основу гуманітарної діяльності" (unocha.org). Нейтралітет вважається необхідним для забезпечення того, щоб гуманітарні організації не брали участі в конфліктах політичного, расового, релігійного чи ідеологічного характеру. Гуманітарні організації часто покладаються на розвиток мереж офіційних або неформальних відносин зі сторонами, що беруть участь у збройному конфлікті, щоб забезпечити доступ до допомоги. Гуманітарним зусиллям перешкоджає регіональна конкуренція між традиційними і новими донорами (наприклад, Близький Схід) і здатність міжнародних гуманітарних організацій зберігати актуальність і вірність гуманітарним принципам. Інші серйозні проблеми включають нестабільність громадської підтримки, легітимність відповідних країн та розвиток зв'язків між гуманітарною діяльністю та іншими формами підтримки, такими як допомога в розвитку та операції з підтримання миру та стабілізації.

Різноманітність пріоритетів, цілей та гуманітарних організацій, що беруть участь у складних надзвичайних ситуаціях, призводить до різного розуміння. Визначення та зміст відрізняються так само широко, як і кількість організацій (або держав), які використовують цей термін. Існує суттєва різниця між ідеєю, використанням цього терміна та міжнародним сприйняттям Угоди про те, як вона повинна бути реалізована. Незважаючи на те, що гуманітарна діалектика все частіше розглядається як важливий аспект забезпечення доступу до допомоги в зонах конфліктів, деякі установи і політики замислюються про свою гуманітарну дипломатичну практику.

Наприклад, наукові дослідження гуманітарних переговорів значною мірою базуються на аналітичних інструментах інформаційно-пропагандистських мереж, які вивчають умови та динаміку, за яких недержавні суб'єкти можуть впливати на державну політику та дії щодо захисту цивільного населення, заборони певних видів зброї та боротьби з насильством щодо жінок. Нові дослідження гуманітарної дипломатії повинні базуватися на цих ідеях, але вони повинні виходити за рамки вивчення того, як гуманітарні організації повинні функціонувати в політичному середовищі, де між залученими сторонами менше згоди, їх склад більш різноманітний, а питання, пов'язані із забезпеченням доступу до жертв, більш політизовані. Вони також повинні вивчити наслідки таких дій. Гуманітарні організації в даний час змушені діяти в умовах

1) збільшеної невизначеності щодо дотримання важливих норм і принципів;

2) появи нових учасників, які можуть по-різному їх інтерпретувати.

Якої мети дозволить досягти ефективна гуманітарна дипломатія?

- Привернути увагу осіб, відповідальних за прийняття рішень та що формують громадську думку, до інтересів найбільш уразливих груп населення.

- Розширити діалог та взаємодію з органами влади для зміцнення допоміжної ролі національних громад у гуманітарній сфері;

- Забезпечити більшу наочність та глибше розуміння громадськістю діяльності Червоного Хреста та Червоного Півмісяця;

- створити великі можливості для мобілізації всіх необхідних ресурсів;

- Сприяти ефективному партнерству під час здійснення операцій, вкладених у забезпечення потреб найбільш уразливих груп населення.

Ці цілі досягаються завдяки чотирьом основним зобов'язанням, які беруть на себе національні товариства в процесі реалізації своєї статутної діяльності (сформульовані Міжнародною Федерацією товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця).

Далі ми докладно розглянемо кожне з цих зобов'язань і ті дії, які необхідно вжити для їхньої ефективної реалізації всередині країни.

По-перше, національні товариства Червоного Хреста та Червоного Півмісяця зобов'язуються переконувати посадових осіб, відповідальних за прийняття рішень, діяти на користь найбільш уразливих груп населення з повним дотриманням Основоположних гуманітарних принципів. На практиці ця обіцянка реалізується завдяки можливості донести до осіб, які приймають рішення, ідеї та принципи. Щоразу, коли співробітник чи волонтер національного суспільства зустрічається з посадовцем будь-якого рівня та розповідає про діяльність Руху, повідомляючи про проблеми та потреби вразливих осіб усередині держави, він фактично допомагає цьому національному суспільству реалізовувати політику.

По-друге, співробітники та волонтери національних товариств повинні використовувати дипломатичні інструменти та рішення в процесі переконання осіб, які приймають рішення, і соціальними відмінностями регіонів усередині однієї країни, адже та сама діяльність у великому місті і маленькому селі може бути. Саме тому важливо проводити оцінку потенціалу як усього національного суспільства, так і кожного структурного підрозділу для максимально ефективного задоволення потреб та покращення доступу національного суспільства. знати та застосовувати навички дипломатичного протоколу.

По-третє, національному суспільству важливо зосередити увагу на певних галузях знань і компетенціях. інформацією про кращі практики, стратегії та знання, накопичені національними суспільствами і Міжнародною Федерацією. Це не означає, що національне суспільство має ставити собі лише одне завдання і «варитися» тільки в ньому бути «привабливими» в очах осіб, які приймають рішення, та розширює гуманітарний доступ до вразливих груп.

І, по-четверте, національні суспільства зобов'язуються взаємодіяти з партнерами за межами Руху, включаючи органи державної влади, а також неурядові організації. Досвід інших організацій може відігравати ключову роль у вирішенні певних питань.

Розглянемо принципи гуманітарної дипломатії.

- Гуманність

У мирний та воєнний час Міжнародний Рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця завжди дотримуються принципів гуманізму та співчуття. Його головне покликання – захист життя та здоров'я людей.

- Неупередженість

Рух не проводить жодних відмінностей щодо національності, віросповідання та політичних переконань людей. Допомога отримують усі, хто її потребує.

- Нейтральність

Рух не приймає жодної з протиборчих сторін при збройних конфліктах чи суперечках політичного, релігійного характеру.

- Незалежність

Національні товариства, надаючи своїм урядам допомогу в їхній гуманітарній діяльності та підкоряючись законам своєї країни, завжди зберігають незалежність від політичного курсу держави.

- Добровільність

Використовуючи безоплатну працю добровільних помічників, Рух ніколи не прагне отримання вигоди.

- Єдність

На території держави може діяти лише одне Національне Товариство Червоного Хреста або Червоного Півмісяця. Воно має бути відкрито всім і здійснювати свою гуманітарну діяльність по всій території країни.

- Універсальність

Рух, будучи всесвітнім, наділяє Національні Товариства рівними правами. У вирішенні того чи іншого завдання може взяти участь Товариство будь-якої іншої держави. Взаємна допомога – обов'язок національних товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

Варто зазначити, що жоден із цих принципів не лише не порушує канони гуманітарної дипломатії, а й досить ефективно взаємодіє з нею. Так, наприклад, принцип нейтральності найчастіше є тим фактором, який дозволяє Червоному Хресту та Червоному Півмісяцю отримувати доступ до тих районів, куди інші

організації не можуть потрапити. В інших випадках до нейтральності вдаються, не бачачи можливостей вплинути на ситуацію. Також виникає дедалі більше випадків, коли гуманітарні цілі національних суспільств опиняються під загрозою і коли організації необхідно, щоб її голос був почутий. Політика гуманітарної дипломатії дозволяє Міжнародному Руху більш ефективно вирішувати ці найчастіше складні стратегічні завдання. Це стає можливим завдяки тому, що закликаючи до дії, вона водночас визнає, що національні товариства мають низку варіантів вибору стратегії дій залежно від ситуації, в якій вони працюють.

Принцип незалежності часто стикається з реаліями гуманітарної дипломатії. З одного боку, абсолютна самостійність та повна незалежність національних суспільств від урядів – необхідна умова для подальшого їх розвитку як повноправних структур, що входять до системи Міжнародного Руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. З іншого боку, сьогодні у світі існує багато Національних Товариств, які перебувають під значним впливом своїх урядів, що, як правило, має негативні наслідки.

Саме тому вкрай важливо вести правильний гуманітарний діалог зі своїм урядом і вміти продемонструвати свою потребу в тих ситуаціях, коли влада з різних причин не може самостійно впоратися з тією чи іншою труднощами. Тільки тоді національне суспільство буде визнане в державі як допоміжна структура, що базується на суспільних принципах і виконує низку суспільних завдань. Ще краще, якщо така роль відбивається на рівні відповідного законодавства країни. У разі, коли чітко визначено функції національного суспільства біля держави, яке імідж підтримується мандатної діяльністю, то проблем із застосуванням принципів виникнути має. Варто також розуміти, що виникнення такого законодавства і взагалі існування правильного розуміння роботи національного суспільства всередині країни є завданням гуманітарної дипломатії.

Таким чином, ми бачимо, що гуманітарна дипломатія за всієї логічності та очевидності термінології передбачає регулярну роботу, яка на практиці виражається в: адвокації, посиленні соціальної інклюзії, поширенні знань,

посиленні потенціалу національного суспільства, отриманні гуманітарного доступу, налагодженні партнерств та ін.

Анрі Дюнан (1828-1910), засновник руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця і ініціатор сучасного міжнародного гуманітарного права, успішно зумів мобілізувати добрі наміри людей на місцевому, національному та міжнародному рівнях, закликаючи громадськість, уряди та громадянське суспільство діяти разом із людством за жертв війни, особисто побачивши страждання битви за Сольферіно (24 червня 1859). Цим він поклав початок еволюції сучасності міжнародного гуманітарного права. Результатом цього став кожен етап кодифікації міжнародного гуманітарного права післявоєнного потрясіння в громадській думці та урядах. Ці кодифікації відбулися після таких травматичних подій:

- Битва під Сольферіно між австрійськими та французькими військами стала поштовхом до Першої Женевської конвенції (1864 р.) про захист військових, поранених на суші;
- Цусімська морська битва (1905) між японським і російським флотами викликала коригування Конвенції про війну на морі в 1907 р., розширила захист військових, які потерпіли аварію;
- Перша світова війна призвела до підписання двох конвенцій 1929 року,
- Друга світова війна призвела до чотирьох Конвенцій 1949 р., широкої регламентації лікування мирного населення на окупованих територіях та інтернування;
- Женева 1949 року, Конвенції – поряд зі Статутом ООН (1945) та Загальною декларацією про Права людини (1948) – це результат трагедій мільйонів мирних жителів і в'язнів, які стали жертвами тотальної війни та геноциду в Європі та Азії;
- Деколонізація африканських колоній і війна у В'єтнамі передували двом 1977 р. додатковим протоколам, які передбачали письмові правила захисту цивільних осіб та об'єктів від військових дій;

- Всесвітня кампанія у повному партнерстві між урядами та ООН агенції, Рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця та НУО, наголошуючи на людські страждання та соціально-економічні втрати, спричинені протипіхотними мінами у повній забороні протипіхотних мін, підписаній в Оттаві 4 грудня 1997 року;
- Подібна всесвітня коаліція призвела до прийняття Інтернаціоналу Статуту кримінального суду в Римі 1998 року;
- Масштабні гуманітарні кризи в Боснії, Афганістані, Іраку, Ємені та Сирії показали, що «безпечні гавані», які спочатку мали надавати гуманітарні дії, стали об'єктами політичного насильства;
- Катар, Туреччина та Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ). Коли зовнішня політика Туреччини більше не була в змозі відповідати вимогам регіонального та глобального розвитку, гуманітарна дипломатія стає корисним терміном для пояснення взаємодії Туреччини з новими суб'єктами зовнішньої політики, включаючи недержавних суб'єктів, які забезпечували законний доступ до нестабільних зон, таких як раніше Сомалі та Сирія пізніше;
- Починаючи з 2005 року широка участь Катару в регіональному посередництві в таких країнах, як Судан, Ліван, Ємен, Ірак тощо, змусила аналітиків назвати країну «безупинним посередником».
- З 2001 року ОАЕ, колись держава Перської затоки зі скромною і нейтральною зовнішньою політикою, визначеною торговельними та діловими інтересами, стали новим військовим учасником іноземних інтервенцій у таких країнах, як Афганістан, Бахрейн і Ємен.

1.2 Загальне розуміння поняття «гуманітарна дипломатія»

Гуманітарна дипломатія-це відносно новий термін, який відноситься до старих методів надання гуманітарної допомоги, які не отримали належного академічного інтересу. Це контрастує з реальністю гуманітарних практик, яка демонструє зростаючий інтерес вчених до використання терміна "гуманітарна дипломатія" з початку 21 століття. Гуманітарна дипломатія охоплює

гуманітарну практику, спрямовану на задоволення гуманітарних потреб, і відрізняється від інших форм дипломатії.

Нижче наведено деякі визначення гуманітарної дипломатії з літератури.

«Гуманітарна дипломатія — це використання міжнародного права та гуманітарного імперативу як додаткових важелів для сприяння доставці допомоги або сприяння захисту цивільних осіб у складних політичних надзвичайних ситуаціях» (Whittall, 2009, стор. 37).

«Концепція гуманітарної дипломатії охоплює діяльність, яку здійснюють гуманітарні організації, щоб отримати простір від політичних і військових органів влади, щоб функціонувати сумлінно. Ця діяльність включає такі зусилля, як організація присутності гуманітарних організацій у певній країні, переговори щодо доступу до цивільного населення, яке потребує допомоги та захисту, моніторинг програм допомоги, сприяння повазі до міжнародного права та норм, підтримка осіб корінного населення та інституціями та залученням до адвокатури на різних рівнях на підтримку гуманітарних цілей» (Minear and Smith, цит. у Regnier, 2011, р. 1215).

«переконувати осіб, які приймають рішення, і лідерів думок діяти в будь-який час в інтересах вразливих людей і з повною повагою до основних гуманітарних принципів» (IFRC, цит. у Regnier, 2011, стор. 1216)

«Гуманітарна дипломатія МКЧХ полягає головним чином у тому, щоб почути голоси жертв збройних конфліктів і заворушень, у переговорах щодо гуманітарних угод з міжнародними чи національними гравцями, у діях як нейтрального посередника між ними та в допомозі підготувати та забезпечити дотримання гуманітарного права. .

Гуманітарна дипломатія МКЧХ визначається чотирма специфіками: вона складається з відносин із широким колом контактів, у тому числі з недержавними гравцями; воно обмежується гуманітарною сферою, і просування миру не є його основною метою; воно не залежить від державної гуманітарної дипломатії; і, нарешті, він часто приймає форму серії заяв, які, залежно від подій, можуть залишатися конфіденційними або вимагати мобілізації мережі впливу» (МКЧХ, цит. у Regnier, 2011, р. 1216).

Гуманітарна діяльність не може бути зрозуміла і проаналізована без тісного зв'язку і взаємозалежності з дипломатією. Перш за все, тому, що дипломатія має необхідні можливості та інструменти для створення простору для гуманітарної взаємодії. У зв'язку з цим виділяється відносно новий тип дипломатії - гуманітарна дипломатія, стара практика надання гуманітарної допомоги.

Гуманітарна дипломатія-це спосіб переконати осіб, які приймають рішення, та осіб, які формують громадську думку, дійти згоди на користь вразливих груп відповідно до основних гуманітарних принципів за будь-яких обставин.

Це поняття складається з 2 важливих термінів: "гуманітарний" і "дипломатичний" - необхідно розуміти значення цих визначень і відношення між ними. Поняття "гуманітарний" – це перший з принципів гуманності, це один з основних у своїй знаменитій роботі, присвяченій основним принципам Червоного Хреста, Жан Пікте класифікує принципи гуманності як "найважливіші принципи". Саме з прояву глибинних мотивів Червоного Хреста випливають всі інші принципи.

"Дипломатія" - це широке поняття, яке вказує на мету пошуку вирішення конкретної проблеми, як правило, між державами чи окремими особами. У гуманітарному контексті термін

"Дипломатія" набирає обертів і об'єднує в собі безліч технологій і стратегій, які можуть бути застосовані для пошуку рішень, найкращим чином відповідають інтересам найбільш вразливих груп населення.

"Дипломатія" важлива, оскільки вона в основному відображає реальність необхідної взаємодії держави і суспільства, які приймають рішення. Суспільству по всій країні надаються особливі можливості для доступу до представників урядових структур, відповідальних за прийняття рішень, оскільки на них покладено роль помічників державних органів у гуманітарній сфері.

Як зазначає Жан Пікт у своїй праці, в понятті відображено основний принцип, згідно з яким " суть роботи державного суспільства передбачає співпрацю, комунікацію з владою, з державою".

Водночас національне суспільство незалежно від уряду, Товариство Червоного Хреста і Червоного Півмісяця "повинно бути вільним, щоб вказувати шлях до гуманності і справедливості", - знову підкреслює Пікте.

Протягом другої половини ХХ - початку ХХІ століття сформувалася нова модель дипломатії - гуманітарна дипломатія, що проголосила примат прав людини і вийшла за традиційні рамки виняткової правосуб'єктності держав. Розвиток гуманітарних аспектів дипломатії пов'язаний із захистом індивідуума та найбільш уразливих категорій населення – етнічних та релігійних меншин, жінок, дітей, біженців, а також жертв збройних конфліктів, тероризму та екологічних катастроф.

Одне із масштабних завдань — вивчення природи дипломатії, її сучасних моделей та ефективних інструментів, пов'язаних із кризою класичної дипломатії. Дослідники звертають увагу на необхідність повернення у міжнародних відносинах до філософії моралі та ціннісних орієнтирів. У зв'язку з прискоренням темпів глобалізації активно розвиваються нові напрями дипломатичної діяльності у таких сферах, як довкілля, культура, здоров'я, пандемії, знання та багато іншого. Вчені сьогодні пишуть про «кліматичну дипломатію», «дипломатію прав людини» і навіть про «дипломатію вакцини», оскільки сучасна гуманітарна діяльність є багатогранною та глобальною. Вона знаходить застосування у різних державах та ситуаціях, у різних соціумах.

У науковому дискурсі поняття «гуманітарна дипломатія» також виникло порівняно недавно. На думку дослідників, сам феномен «гуманітарної дипломатії» не є безперечним, по-перше, через неточність та суперечливий характер самого терміна, по-друге, через неясність його практичного застосування. Поняття «гуманітарна дипломатія» та «традиційна дипломатія» не тільки мають багато спільного, але характеризуються за допомогою різних категорій. На відміну від класичної дипломатії, що ґрунтується на переговорах, гуманітарна дипломатія фокусується на «максимізації» міжнародної допомоги в

рамках гуманітарних операцій та програм, а також на встановленні партнерських відносин для досягнення гуманітарних цілей [Lamb, 2008].

У ряді публікацій наголошується, що розвиток гуманітарних аспектів дипломатії пов'язаний із зусиллями, спрямованими на порятунок людей від страждань, поневірян та зневажання гідності [Зонова, 2013, с. 271; Асланов, 2013]. У цьому контексті гуманітарна дипломатія стосується перш за все діяльності Міжнародного Комітету Червоного Хреста (далі — МКЧХ) та установ ООН. МКЧХ розробив визначення гуманітарної дипломатії, яке відображає його особливий мандат щодо жертв збройних конфліктів та ситуацій, пов'язаних із застосуванням насильства. Гуманітарна дипломатія розглядається як «засіб впливу на уряди, інструмент впливу на думки лідерів країн на користь особливо вразливої категорії громадян відповідно до фундаментальних гуманітарних принципів». Вона спрямована на розвиток мережі двосторонніх чи багатосторонніх, офіційних чи неофіційних відносин з учасниками збройних конфліктів, а також з будь-якою державою, недержавним суб'єктом з метою підвищення поінформованості про тяжке становище жертв.

При цьому слід зазначити, що гуманітарна дипломатія МКЧХ не тотожна зусиллям у галузі розвитку чи побудови світу, які часто мають політичні цілі; вона залежить від державної гуманітарної дипломатії.

Широкий категоріальний аналіз поняття «гуманітарна дипломатія» було проведено у 2007 році американськими та британськими дослідниками. [Minear, 2007]. До сфери гуманітарної дипломатії вони включили ведення переговорів між представниками різних культур на користь людини; захист дітей, жінок та вразливих груп населення за допомогою дипломатії; участь державних та недержавних акторів гуманітарної діяльності (з урахуванням дедалі більше політизованого контексту гуманітарної допомоги). При цьому вчені зазначають, що гуманітарна дипломатія відноситься не лише до надання гуманітарної допомоги національними та міжнародними організаціями. Гуманітарне співробітництво є одним із способів вираження доброзичливості та прояву «м'якої сили» («soft power») [Nye, 2004]. Крім доброї волі, важливою

мотивацією гуманітарної допомоги є вплив, який формується за допомогою культурних, економічних чи політичних засобів. Так, фахівці у галузі міжнародних відносин розглядають гуманітарну чи культурну дипломатію як різновид політичного вияву.

У поєднанні з концепцією «soft power» «теорія гуманітарної дипломатії набуває нового змісту і виступає базовою моделлю для вдосконалення міждержавних відносин» [Русакова та ін., 2017, с. 66].

У цьому контексті зміст гуманітарної дипломатії включає звернення до загальнолюдських цінностей, використання соціальних, освітніх та наукових програм, розширення культурного обміну, просування національних культур та мов, участь у ненасильницькому вирішенні політичних та соціальних конфліктів, миротворчу діяльність, захист прав і свобод людини, а також державну та волонтерську допомогу вразливим особам в умовах лих, воєн та конфліктів [Русакова та ін., 2017, с. 65-66].

Оцінивши можливості застосування положень концепції «м'якої» сили» у практичному здійсненні гуманітарної дипломатії у широкому сенсі, можна говорити про культурно-гуманітарну дипломатію у зарубіжному інформаційному та соціокультурному просторі.

Вивчення гуманітарної дипломатії є новою областю. Існує кілька визначень і форм гуманітарної дипломатії. Нижче наведено деякі ключові моменти та розбіжності.

Усі визначення зосереджені на гуманітарних цілях. Наскільки широко це задумано, часто залежить від повноважень організації. Цілі гуманітарної дипломатії варіюються від сприяння наданню екстреної допомоги до просування гуманітарних норм і законів або вирішення конкретних криз. Він може бути зосереджений на конфліктних ситуаціях або стихійних лихах.

Деякі гуманітарні організації наголошують на необхідності нейтралітету, тоді як інші пов'язують гуманітарну дипломатію з більш широкими цілями. Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ), наприклад, не прагне сприяти миру, оскільки прагне залишатися нейтральним (Haroff-Tavel, 2006). Інші визначення можуть ґрунтуватися на ширшому розумінні гуманітарних

цілей, включаючи досягнення миру, розвитку та прав людини (Regnier, 2011, р. 1233). Ян Егеланд, наприклад, розміщує свою концепцію гуманітарної дипломатії в контексті політичних невдач, що призводять до конфліктів і катастроф – допомога може бути мобілізована в надзвичайних ситуаціях, але держави менш охочі працювати над довгостроковими рішеннями криз (Egeland, 2013).

Гуманітарні цілі варіюються від безпосередніх питань доступу, оперативних проблем і поваги до МГП, впливу на закони та політику, пов'язану з гуманітарною діяльністю, а також політики охорони здоров'я, або «переговорів щодо донорських контрактів і вирішення проблем людських ресурсів» (Grace, 2020, стор. 21).

Основні цілі включають:

- доступ і сприяння гуманітарній роботі
- гуманітарні коридори та припинення вогню
- неупереджене надання допомоги
- дотримання МГП
- захист цивільного населення
- пропаганда гуманітарних норм
- координація між зацікавленими сторонами
- переговори щодо політики охорони здоров'я, розробки МГП чи іншої

державної/міжнародної політики, пов'язаної з гуманітарними питаннями.

Гуманітарна дипломатія також може бути використана для сприяння зниженню ризику лиха, адаптації до зміни клімату, законодавству про стихійні лиха, запобіганню хворобам, охороні здоров'я, продовольчій безпеці, питанням міграції та торгівлі людьми, а також реформам гуманітарного сектору (Regnier, 2011, р. 1219).

Гуманітарну дипломатію практикують різноманітні актори. До них належать гуманітарні неурядові організації (НУО), агентства ООН, МКЧХ, а також національні уряди, міжурядові організації, економічні та релігійні зацікавлені сторони.

Небагато гуманітарних працівників пройшли спеціальну підготовку як «гуманітарні дипломати», але більшість діють як такі у своїй повсякденній роботі (Regnier, 2011; Grace, 2020; James, 2022; Minear & Smith, 2007). МКЧХ визнається згідно з МГП і має привілеї та імунітет, яких немає у більшості гуманітарних організацій (Haroff-Tavel, 2006).

Держави можуть практикувати гуманітарну дипломатію як надавачі іноземної допомоги. Вони також можуть опосередковано впливати на надання іноземної допомоги. Деякі мають політику гуманітарної дипломатії (Turunen, 2020; de Lauri, 2018). Егеланд (2013) стверджує, що зв'язок між гуманітарною діяльністю та політичною дією може бути «алібі» для бездіяльності держав або міжнародних організацій, які не будуть усувати «основні причини» певної кризи. Хоча гуманітарії зосереджені на гуманітарних питаннях і політично нейтральні, вони, тим не менш, можуть протистояти діям державних суб'єктів, таким як права людини та порушення МГП (Whittall, 2009). Держави також можуть сприяти доставці допомоги або підтримувати поширення гуманітарних норм.

Гуманітарні дипломати ведуть переговори з різними співрозмовниками. Наприклад, МКЧХ розвиває «мережу тісних двосторонніх або багатосторонніх, офіційних або неофіційних стосунків з учасниками збройних конфліктів і заворушень, а також з будь-якою іншою державою, недержавним актором або впливовим агентом, щоб сприяти підвищенню обізнаності про тяжке становище жертв збройних конфліктів, підтримка гуманітарної діяльності МКЧХ і повага до гуманітарного права» (Харофф-Тавель, 2006, стор.

Співрозмовники включають уряди, «лідерів громад» або інших впливових місцевих акторів, інші гуманітарні організації або міжнародні організації, такі як миротворці та одержувачі допомоги (Grace, 2020, стор. 22-23). Існує література про методи та досвід ведення переговорів з недержавними збройними групами.³ Багатосторонні форуми за участю держав та інших учасників, такі як Всесвітній гуманітарний саміт, є важливими місцями для просування гуманітарних проблем (Harof-Tavel, 2006; Turunen). , 2020).

Таким чином, гуманітарії можуть практикувати дипломатію на кількох «рівнях» і в ряді формальних і неофіційних умов, від неофіційних переговорів «на місцях», до офіційних переговорів зі сторонами конфлікту, до обговорень на міжнародних форумах.

Гуманітарну дипломатію часто протиставляють «традиційній» державній дипломатії (Regnier, 2011; Haroff-Tavel, 2006). Тоді як державна дипломатія часто прагматична і прагне до компромісу, гуманітарії зосереджені на гуманітарних принципах, на компроміс з якими вони не йдуть (Ді Лаурі, 2018). Державних дипломатів часто підтримує політична, економічна та військова влада, тоді як гуманітарні учасники (якщо не є державами) частіше покладаються на МГП, гуманітарний імператив⁴, переконання та, як правило, менший, «м'якший» діапазон інструментів (Haroff-Tavel, 2006; Egeland, 2013; Minear, 2006).

Гуманітарна дипломатія відбувається на кількох рівнях: від субнаціональних і місцевих дій на місцях до дипломатії з державами та міжнародними організаціями (Regnier, 2011, p. 1219).

Методи гуманітарної дипломатії різноманітні. Вони включають:

- Конфіденційні обговорення з державами (Slim, 2019)
- Громадська адвокація, наприклад, використання засобів масової інформації для висвітлення зловживань і залучення підтримки гуманітарної допомоги (Weissman, 2012).
- Збір інформації (Regnier, 2011; Turunen, 2020)
- Переговори з низкою співрозмовників (Grace, 2020)
- Неформальні переговори на місцях, такі як посередництво та «фіксація» (наприклад, для проходження контрольних-пропускних пунктів, організації проходу тощо) (Джеймс, 2022)
- «Деконфлікт», зв'язок для усунення перешкод для гуманітарної діяльності за допомогою таких засобів, як припинення вогню або паузи, також є методом гуманітарної дипломатії (Egeland, 2013).

- Відстежуйте дві дипломатії – неофіційну дипломатію, яку часто очолюють НУО – для просування гуманітарних принципів і знань серед держав та інших учасників (Regnier, 2011)
- Співпраця між гуманітарними організаціями для обміну інформацією та формування переговорних позицій (Avis, 2018).

Гуманітарні суб'єкти бачать гуманітарну дипломатію відповідно до своїх чітких повноважень і можливостей. Наприклад, МКЧХ має особливий юридичний імунітет і угоди з національними урядами (Slim, 2018; Haroff-Tavel, 2006). Вони можуть по-різному використовувати термінологію – дипломатія, переговори, адвокація (Slim, 2019). Багато організацій використовують різні підходи. Наприклад, репертуар МКЧХ включає закулісні дискусії, а також «багатосторонню дипломатію, створення мереж і використання віртуальних засобів зв'язку», включаючи доноси, коли це необхідно (Haroff-Tavel, 2006, с. 7; Slim, 2019).

Одна з головних відмінностей у підходах зосереджена на ступені конфронтації суб'єктів гуманітарної діяльності або компромісу з державами чи іншими впливовими акторами (Weissman, 2012; Slim, 2019). Ця розбіжність пов'язана з уявленнями про нейтралітет і гуманітарний простір – дехто вважає нейтралітет уникненням заяв, тоді як для інших він включає затвердження прав на гуманітарний доступ і обов'язки сторін конфлікту щодо стриманості згідно з міжнародним гуманітарним правом (МГП). Гуманітарні дипломати можуть працювати дискретно та конфіденційно або можуть використовувати засоби масової інформації, щоб спробувати публічно присоромити чи переконати (Weissman, 2012).

Деякі підходи можуть бути більш придатними для деяких контекстів, ніж інші. Хоча гуманітарії не займають політичних позицій, їм, можливо, доведеться взаємодіяти з політичними акторами, які відіграють певну роль у створенні гуманітарних проблем, щоб ефективно виконувати свій мандат. Whittall (2009) повідомляє про ситуацію, коли через суворі політичні обмеження гуманітарні організації зосередилися на задоволенні гуманітарних

потреб, але уникали посилатися на міжнародне гуманітарне право (МГП), щоб висвітлити порушення щодо палестинців.

1.3 Гуманітарна дипломатія: теорія і практика

У традиційному розумінні дипломатія – це діяльність держави, яка базується на національних інтересах і спрямована на побудову взаємовідносин з іншими акторами на міжнародній арені. Ця форма дипломатії здійснюється державними службовцями. Однак цей погляд на дипломатію все частіше ставиться під сумнів, оскільки існує помітна тенденція до «переміщення» дипломатії в інші неурядові сфери. Однією з сфер, яка лежить поза рамками національної дипломатії, є гуманітарна дипломатія. Її учасники беруть участь у дипломатичній практиці шляхом діалогу, переговорів, компромісів, збору розвідувальної інформації, побудови та підтримки партнерства, а також допомоги вразливим людям, які постраждали від конфлікту та стихійних лих. Серед іншого, предмети гуманітарної допомоги, такі як продукти харчування, вода та ліки, можуть бути розподілені та доставлені людям, які її потребують.

Проте слід зазначити, що гуманітарні цілі вимагають використання традиційних дипломатичних засобів [1].

Лише в 1990 гуманітарна дипломатія зайняла особливе місце. Термін став предметом міжнародних дебатів протягом перших років 21 століття.

Визнання поточного стану міжнародної та внутрішньої ситуації вимагає інтерпретації процесів та явищ за допомогою ідентифікованих та описових понять, таких як гуманітарна дипломатія [2].

Іншими словами, гуманітарна дипломатія як академічний термін ілюструє знання про гуманітарну діяльність таким чином, що вимагає подальшого вивчення та аналізу існуючих концепцій і літератури з нових точок зору.

Проте природа гуманітарної дипломатії, яка поєднує два явища: гуманізм і дипломатичність, ставить перед дослідниками онтологічну проблему.

У гуманітарній дипломатії беруть участь держави, представники установ ООН, міжнародних урядових організацій, спеціалізованих неурядових організацій та організацій громадянського суспільства [3].

З одного боку, її активісти сприймаються вже не як активісти, тобто захисники жертв, а як дипломати, переміщуючи увагу з самої гуманітарної роботи на процес ведення переговорів та інших видів дипломатичної практики.

З іншого боку, це приховує сенс традиційної дипломатичної професії.

Формується плюралістичне бачення розвитку міжнародних відносин, особливо в конфліктних ситуаціях, оскільки такі відносини є джерелом більшості гуманітарних потреб [4].

Безумовно, гуманітарна дипломатія не може проводитися повністю окремо від держави.

Однак поєднання гуманітарної дипломатії та гуманітарної дії з національною дипломатією є складним викликом [5].

З іншого боку, гуманітарні питання неможливо вирішити без питань зовнішньої політики та політики безпеки.

По-друге, для вирішення гуманітарних проблем держави створюють простори, які дуже відрізняються від звичайних гуманітарних суб'єктів та інституцій.

«Держави залишаються найбільшими захисниками та найбільшою загрозою для міжнародно визнаних прав людини та гуманітарних принципів» [6].

Слід зазначити, що вирішення завдань гуманітарної дипломатії спочатку було традиційним дипломатичним завданням.

Мета переговорів, серед іншого, узгодження умов припинення вогню та вирішення гуманітарних питань щодо захисту від війни та голоду.

Тому тематичний інструментарій гуманітарної дипломатії є традиційним у багатьох відношеннях: збір інформації, пропаганда, а особливо захист прав людини та діалог з тими, хто бере участь у процесах прийняття рішень для досягнення гуманітарних цілей, взаємодія з людьми тощо.

Крім того, гуманітарні працівники співпрацюють з національними дипломатами, щоб використовувати публічну дипломатію та цифрову дипломатію.

У цьому контексті гуманітарним дипломатам потрібна їхня робота зі встановлення гуманітарних коридорів, припинення вогню та дотримання норм міжнародного гуманітарного права, щоб державні суб'єкти визнавали їх легітимними.

Термін «гуманітарна дипломатія» вперше був використаний у 1912 році.

Американський дипломат Оскар Штраус відрізняв це від традиційної діяльності міністерства закордонних справ [3].

Існує кілька видів дипломатії.

Безсумнівно, основними дійовими особами в області гуманітарної дипломатії є:

Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ). Відповідно до державної місії, МКЧХ є учасником Женевської конвенції 1949 року, володіє міжнародною правосуб'єктністю. Це надає йому дипломатичний статус. Це проявляється у виконанні основних функцій МКЧХ, які полягають в наданні екстреної допомоги жертвам конфліктів і їх захисту. Це обережні та конфіденційні переговори.

Ще одна наддержжава, яка активно практикує гуманітарну дипломатію, ООН. Співробітники Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), Управління Верховного комісара з прав людини (УВКБ ООН), Управління Верховного комісара з прав людини-УВКПЛ), Дитячий фонд ООН (далі - "Дитячий фонд ООН")-ЮНІСЕФ), учасники програми розвитку Організація Об'єднаних Націй, Всесвітня продовольча програма, Всесвітня організація охорони здоров'я (Далі – ВООЗ) можуть бути кваліфіковані як "гуманітарний дипломат", що володіє дипломатичним імунітетом і може брати участь у переговорах. Весь Міжнародний гуманітарний кластер був організований і об'єднав в собі ряд заходів з надання допомоги жертвам збройних конфліктів, стихійних лих.

Термін "гуманітарна дипломатія" в основному використовується державами для позначення своєї практики. Перш за все, цей вид дипломатії інтегрований в турецьку політику.

Держави-члени Європейського Союзу (далі-ЄС) здійснюють гуманітарну дипломатію в міжнародних рамках незалежно від організації. Навіть не дивлячись на той факт, що правовий порядок ЄС має характеристики, подібні до характеристик держави, свідчить про гуманітарну дипломатію. З тих пір вона не стала центральною концепцією для всього ЄС. Вона служить інструментом зміцнення міжнародного статусу країн-учасниць.

Під керівництвом Європейської комісії з Щорічного розвитку та гуманітарної допомоги здійснюється гуманітарна програма "Загальні керівні принципи". Вона складена на основі оперативних пріоритетів гуманітарної діяльності. У документі "Регіональна криза в Сирії", опублікованому Європейською комісією з гуманітарної діяльності, у 2018 році гуманітарна дипломатія була поставлена в один ряд з просуванням "класичної".

Гуманітарні теми: головне завдання ЄС - "надавати інформацію ,домагатися розуміння і підтримки".

Норвегія виклала власне розуміння гуманітарної дипломатії у своїй гуманітарній стратегії, присвятивши їй I розділ "ефективне гуманітарне реагування: реалізація гуманітарної політики". Участь у Раді з прав людини як механізмі здійснення гуманітарної дипломатії. Це має призвести до підвищення дотримання норм міжнародного гуманітарного права та міжнародної ефективності гуманітарної системи [14]. Німеччина дотримується думки, що їй необхідно створити гуманний простір. Берлін вважає, що поліпшення гуманітарного доступу має тати пріоритетом гуманітарної діяльності та єдиним ефективним засобом для цих цілей може бути використана гуманітарна дипломатія.[15]

Франція визнає гуманітарну дипломатію як інструменту скорочення випадків порушень міжнародного гуманітарного права юриспруденції [16]. Іспанія, у свою чергу, висловила чіткий намір розробити національну стратегію гуманітарної дипломатії, оскільки в ній особлива увага приділяється

гуманітарним питанням як "постійному елементу зовнішньої діяльності Іспанії" [17]. Гуманітарна дипломатія представлена в ній не тільки як зовнішньополітична діяльність.

Європа, держави на Близькому Сході та в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні також зацікавилися цією практикою. Близький Схід часто виступає як гуманітарний донор, насамперед це Об'єднані Арабські Емірати (далі – ОАЕ) та Катар, які застосовують гуманітарну дипломатію відповідно до своїх національних інтересів.

Фінський дослідник З. Турунен зазначає, що ОАЕ використовують гуманітарну дипломатію, щоб урівноважити мілітарну орієнтацію зовнішньої політики країни, прикладом якою є заходи проти ісламістського фундаменталізму [2]. ОАЕ надають гуманітарну допомогу Йорданії, Сирії, Ємену, Єгипту та Судану – державам, які постраждали від «арабської весни» 2011 р. увагу політичні проблеми у конфліктних зонах та враховуючи інтереси національної безпеки [2]. Катар дотримується самостійного та автономного конструкту гуманітарної дипломатії [18]. Найчастіше це виявляється в тому, що ця держава виступає як посередник у процесі гуманітарних переговорів [18].

В Азіатсько-Тихоокеанському регіоні найбільш яскравим представником, який використовує гуманітарну дипломатію, стала Китайська Народна Республіка (далі – КНР). КНР застосовує подібну дипломатичну практику з метою просування та забезпечення геополітичних та гео економічних інтересів.

Китайський професор П. Лінь відносить до них двостороннє партнерство, активнішу взаємодію з міжнародною гуманітарною спільнотою та використання міжнародних відносин на користь Китаю [19]. Не останню роль у регіоні грають Австралія та Нова Зеландія.

Так, Австралія використовує інструментарій гуманітарної дипломатії боротьби з наслідками стихійних лих [20]. Нова Зеландія бере активну участь у практиці багатосторонньої гуманітарної дипломатії на міжнародному рівні [21].

Сінгапурський дослідник А. Кук, вивчаючи гуманітарну дипломатію Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), наголошує, що ці держави найбільш уразливі для стихійних лих, у зв'язку з чим організація розробляє та

впроваджує свою гуманітарну дипломатичну практику [22]. Таким чином, гуманітарна дипломатія регіону спрямована на скорочення, а за кращого сценарію запобігання гуманітарним надзвичайним ситуаціям, викликаним стихійними лихами.

Професор міжнародних відносин Університету Турунен Берген с. визначає п'ять концептуальних елементів міжнародної практики[23]:

1. Чому має місце гуманітарна практика? Гуманітарна дипломатія базується на гуманітарних угодах, і це розуміння передається через гуманність. Гуманітарні принципи-гуманність, справедливість, нейтралітет і незалежність - і міжнародне гуманітарне право є основою діяльності гуманітарних дипломатів. Вони повинні діяти відповідно до своїх уподобань щодо необхідності надання допомоги та захисту цивільних осіб у збройному конфлікті та своєї фундаментальної віри в права людини. В результаті гуманітарна дипломатія просуває Гуманітарні інтереси.

2. Що означає гуманітарна практика? Гуманітарна дипломатія охоплює гуманітарну діяльність і в більшості випадків визнається гуманітарною діяльністю [24]. Таким чином, гуманітарну практику можна широко розуміти як дипломатичну практику, спрямовану на підтримку гуманітарних цілей та реалізацію гуманітарних принципів у надзвичайних ситуаціях природного чи техногенного характеру або на запобігання таким ситуаціям. Однак у багатьох випадках військові та гуманітарні операції почали перетинатися.

3. Хто є суб'єктом гуманітарної діяльності? Гуманітарна дипломатія створює суб'єктивну реальність, залучаючи постраждале населення, персонал, донорів, уряди і т.д. тому, оскільки це відбувається на транскордонному рівні, його відмінною рисою є прагнення взаємодіяти з усіма зацікавленими сторонами для вирішення гуманітарних надзвичайних ситуацій, включаючи недержавні збройні угруповання [25]. Головний герой-дипломат-гуманітарій. Визначення характеру цієї фігури ускладнюється неполітичним характером гуманізму, і гуманітарні працівники, яких апріорі можна охарактеризувати як гуманітарних дипломатів, часто не ідентифікують себе. Варто підкреслити справедливість тези про те, що самоідентифікація не має великого значення,

оскільки цей процес не може вплинути на думку інших зацікавлених сторін щодо репрезентативності посадових осіб. навпаки, Дж. Застосовуючи почуття втілення, описане Батлером [26], Гуманітарні дипломати стають такими, практикуючи гуманітарну дипломатію. Таким чином, кожен, хто практикує гуманітарну дипломатію, де-факто є гуманітарним дипломатом. Однак ця ситуація не скасовує необхідності професійної освіти і перепідготовки – колишні Гуманітарні волонтери-аматори тепер є сучасними фахівцями в галузі гуманітарної діяльності, що володіють необхідними навичками.

4. Місце, де здійснюється гуманітарна практика. Як частина дипломатичної практики, гуманітарна дипломатія повинна проводитися в соціально організованих умовах. Це можуть бути Гуманітарні платформи або інституційні структури, такі, як Всесвітній саміт з гуманітарних питань і Всесвітній гуманітарний форум. Однак спонтанний характер такого роду дипломатії надає надзвичайним гуманітарним ситуаціям (далі - надзвичайні ситуації) статус "платформи" для реалізації гуманітарних практик, оскільки вони прагнуть створити гуманітарний простір, окремий від політичних і військових властей, шляхом переговорів про свою присутність в цій країні в рамках надзвичайні гуманітарні організації. Коли виникають гуманітарні потреби, намагайтеся надавати допомогу та контролювати надання допомоги вразливим групам населення.

5. Як здійснюється гуманітарна діяльність. Гуманітарна діяльність має двоїстий характер: пошук компромісу шляхом переговорів і сам матеріальний елемент, який забезпечує практичну підтримку нужденним. Якщо перше проявляється в підвищенні гуманітарної грамотності людей, проведенні брифінгів і зустрічей міжнародних організацій і підготовці щорічних звітів про виконану дипломатами-гуманітаріями роботі, то друге - це продукти харчування, посилки, ємності для води, Медичне обладнання, гуманітарні організації, офісні приміщення і склади. Автомобіль і одяг з логотипом гуманітарної організації. Кожен компонент доповнює інший і покращує процес реалізації принципів міжнародного гуманітарного права. Розуміння гуманітарної дипломатії на практиці дозволяє нам краще зрозуміти, що таке

гуманітарна дипломатія. Залежно від рівня практики, гуманітарна дипломатія є інструментом для гуманітарних організацій зі створення гуманітарного простору та збору необхідних ресурсів для гуманітарних операцій. Її також можна розуміти як самостійну форму дипломатичної взаємодії у вигляді зосередження уваги на гуманітарних проблемах і їх рішеннях.

Таким чином, гуманітарна дипломатія визнається гуманітарною діяльністю і часто здійснюється на основі гуманітарних принципів та міжнародного гуманітарного права. Вона здійснюється різними зацікавленими сторонами.

Висновки до розділу 1

Таким чином, гуманітарна дипломатія – це дипломатична діяльність представників держав, установ ООН, міжнародних урядових організацій, спеціалізованих неурядових організацій та інститутів громадянського суспільства, спрямована на запобігання або полегшення страждань, спричинених конфліктами чи надзвичайною ситуацією, надання допомоги постраждалим та розповсюдження норм міжнародного гуманітарного права. Приклади дипломатичних практик міжнародних організацій, держав у Європі, на Близькому Сході, в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні демонструють перетин держав щодо їх гуманітарних дипломатичних інтересів та національної зовнішньої політики, і навіть політики безпеки. Проте ідеї гуманітарної дипломатії, що реалізуються гуманітарними суб'єктами наддержавного характеру, що не можуть розглядатися як еквівалент гуманітарної дипломатії держав.

РОЗДІЛ II. ЗНАЧЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У ВИРІШЕННІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

2.1 Гуманітарна дипломатія ЄС у 21 столітті

Правовий порядок Європейського Союзу має риси, подібні до функціонування держави, такі як єдина валюта, загальна торгова та міграційна політика. Інститути ЄС наділені виконавчою, законодавчою та судовою владою. В області зовнішньої політики ЄС має здатність виступати в якості активного міжнародного суб'єкта - вести переговори і укласти угоди з державами і міжнародними організаціями. Здатність ЄС вступати в Міжнародні відносини була значно розширена Лісабонським договором, який наділив ЄС широкою міжнародною правосуб'єктністю і заснував посаду Верховного представника ЄС із зовнішньої політики і політики безпеки і Європейську службу зовнішніх зв'язків (EEAS). В даний час Європейський союз виступає як єдине ціле у вирішенні світових проблем, зберігаючи при цьому дипломатичні відносини практично з усіма країнами світу.

Серед основних напрямків європейської дипломатії слід назвати участь у міжнародних миротворчих операціях, розвиток співробітництва та захист прав і свобод. Таким чином, Європейська політика сусідства (ЄПС), заснована на цінностях демократії і повазі прав людини, регулює відносини з 16 найближчими східними і південними сусідами. Діяльність ЄС в області політики співробітництва спрямована на скорочення бідності в усьому світі. Одним з головних пріоритетів Пріоритетом ЄС є надання гуманітарної допомоги та Цивільний захист, який передбачає надання гуманітарної допомоги з особливою увагою до найбільш вразливих верств населення. За словами Зонової, т. згідно з оцінкою, в даний час частка країн ЄС в цих програмах перевищує 50%.

В цілому, основними принципами ЄС у здійсненні гуманітарної дипломатії є:

- Гуманізм: надання допомоги всім, хто цього потребує;

- **Нейтральність:** допомога не повинна надаватися тільки деяким особливим групам;
- **Незалежність від політичних та економічних інтересів:** єдиною метою гуманітарної допомоги є запобігання людським стражданням;
- **Справедливість:** допомога надається тільки тим, хто її дійсно потребує.

Політика надання гуманітарної допомоги також отримала підтримку населення країн ЄС. Так, результати опитування, проведеного в 2012 році серед більш ніж 26,5 тисяч громадян ЄС про ставлення до гуманітарної допомоги та цивільного захисту, показали, що 71% респондентів підтримали координуючу роль Європейської комісії в цьому питанні. 84% вважають, що ЄС повинен продовжувати надавати допомогу незалежно від економічної кризи. 82% респондентів вважають, що набагато ефективніше координувати діяльність Союзу, а не дії окремих країн.

Правова основа для надання гуманітарної допомоги та цивільного захисту з боку ЄС закріплена в статтях 196 і 214 Лісабонської Конвенції. Будучи одним з найбільших у світі донорів гуманітарної допомоги в більш ніж 140 країнах, ЄС з 1992 року щорічно надає підтримку 120 мільйонам осіб, незалежно від їх національності, релігії, статі або етнічного походження. У той же час на гуманітарну допомогу витрачається менше 1% від загального річного бюджету ЄС, що еквівалентно всього 1 євро на 2 європейських громадянина.

З 2010 року Європейська комісія активно розробляє механізми запобігання стихійним лихам і реагування на них. Найбільшою акцією ЄС стало надання гуманітарної допомоги Сирії, Південному Судану, країнам Західної Африки і Південної Америки. Останні сильно схильні до таких стихійних лих, як землетруси, виверження вулканів, цунамі, зсуви і посухи, від яких страждають тисячі людей, особливо вразливі групи населення. З 1994 року Комісія виділила 41 400 мільйонів євро на гуманітарну допомогу країнам Південної Америки, з них 24 700 євро були спрямовані на полегшення страждань, викликаних збройним конфліктом в Колумбії. У період з 2015 по 2017 рік Європейська комісія виділила 22,6 мільйона євро на запобігання

стихийним лихам у Болівії, Венесуелі, Колумбії, Парагваї, Перу та Еквадорі. У Центральній Америці та Мексиці були впроваджені екстрені освітні програми для полегшення доступу до освіти, соціального забезпечення та медичної допомоги дітям, підліткам та їх сім'ям у Гватемалі, Гондурасі та Сальвадорі, які постраждали від насильства. Варто також відзначити діяльність ЄС в області досягнення цілей, поставлених в Декларації тисячоліття ООН, які варіюються від скорочення масштабів крайньої бідності і припинення поширення ВІЛ/СНІДу до забезпечення загальної початкової освіти в найменш розвинених країнах світу. Водночас ЄС та його держави-члени є найбільшими у світі донорами допомоги з метою розвитку. Саме тому в 2015 році Європейська комісія прийняла програмний документ "гідне життя для всіх: від мрії до колективних дій", що встановлює порядок денний щодо викорінення бідності та сприяння сталому розвитку [гідне життя...]. Політика розвитку ЄС спрямована на вирішення причин вразливості в країнах, що розвиваються, включаючи обмеження доступу до продовольства, води, освіти, медицини, зайнятості, соціальних послуг та охорони навколишнього середовища; Викорінення хвороб, просування стратегій самодопомоги, підтримка демократичних процесів та підвищення поваги до прав людини.

Гуманітарна діяльність здійснюється Європейським Міністерством цивільного захисту та гуманітарної допомоги (ЕЧНО). Його діяльність спрямована на порятунок і збереження життів, запобігання і полегшення людських страждань і захист гідності постраждалого населення. Партнерами Європейської комісії в області гуманітарної допомоги та цивільного захисту є добровольці з більш ніж 200 організацій і установ — НУО, міжнародних організацій, Червоного Хреста і агентств ООН, а також громадяни Європи.

Працюючи у всіх основних кризових зонах світу, ЄС також допомагає підвищити обізнаність про забуті довгострокові кризи, які не знаходяться в центрі уваги засобів масової інформації та світової спільноти. Таким чином, в останні роки діяльність ЄС допомогла привернути увагу до гуманітарної катастрофи в Центральноафриканській Республіці.

Не менш важливим напрямком діяльності ЄС є "вакцинна дипломатія". Наприклад, у 2015/2018 навчальному році ЄС брав участь у ліквідації наслідків спалаху геморагічної лихоманки Ебола і виділив на це понад 4 мільярди євро. Держави-члени ЄС збільшили присутність медичного персоналу та організували мобільні лабораторії в постраждалих районах Гвінеї, Ліберії та Сьєрра-Леоне. Розроблено комплекс заходів з подолання політичних, військових та економічних наслідків поширення спеки в Західній Африці. Ці заходи включали підтримку в ремонті та обладнанні лікарень, програмах водопостачання та санітарії; розробці вакцин та ліків проти вірусу, а також фінансуванні діагностичного швидкого тестування.

Одним з найбільш ефективних механізмів реалізації гуманітарної дипломатії в Європі є створений в 2001 році "механізм цивільного захисту", який сприяє співпраці між національними органами цивільного захисту і забезпечує скоординовану підтримку країн-учасниць жертвам природних і техногенних катастроф в Європі. Тепер він включений в "механізм"... У ньому беруть участь держави - члени ЄС, а не лише Ісландія, Чорногорія, Норвегія, Сербія, Македонія та Туреччина. Операційний центр "механізму". "Це Координаційний центр реагування на надзвичайні ситуації (ERC), який цілодобово відстежує ситуацію по всьому світу і координує дії країн-учасниць у відповідь на кризи. З 2001 року механізм цивільного захисту ЄС отримав близько 300 запитів про допомогу і працює над подоланням наслідків стихійних лих, таких як землетрус на Гаїті (2010), цунамі в Японії (2011), тайфун "Хайян" (2013), геморагічна лихоманка Ебола (2014), конфлікт на Україні (2014), землетрус в Непалі (2015), повені та лісові пожежі в Європі. Ми беремо участь у заходах з підвищення якості наших продуктів і послуг.

Дозвольте зупинитися на іншій важливій галузі гуманітарної дипломатії ЄС, пов'язаної з правами людини. На рівні ЄС основні права регулюються Хартією Європейського Союзу про основні права відповідно до Європейської конвенції Про захист прав людини та основних свобод, ратифікованої всіма державами - членами ЄС. Стаття 21 Лісабонського договору вказує на універсальність та неподільність прав людини та основних свобод як

принципів, якими ЄС повинен керуватися на міжнародній арені. Слід зазначити, що задовго до прийняття Хартії ЄС про основні права Європейське співтовариство здійснювало правозахисну діяльність у такий спосіб.

свідчить Нобелівська премія миру, отримана ЄС у 2012 році за шість десятиліть захисту прав людини та довгострокову роль в об'єднанні континенту.

У 2012 році в ЄС були розроблені Стратегічні рамки та План дій з прав людини та демократії, щоб зробити політику ЄС у галузі прав людини більш ефективною та послідовною. Розглядаючи всі права людини як універсальні, неподільні та взаємозалежні, ЄС просуває та захищає їх як у межах своїх кордонів, так і у відносинах з країнами, які не входять до ЄС. Також у 2012 році Євросоюз призначив першого в історії спеціального представника ЄС з прав людини – С. Ламбрінідіса. Його роль полягає в тому, щоб зробити більш ефективною політику ЄС у галузі прав людини у країнах, що не входять до ЄС.

У Плані наголошувалося, що ЄС має заохочувати права людини у всіх без винятку сферах своєї зовнішньої діяльності. Зокрема, заохочення прав людини має впроваджуватися у торгівлю, інвестиції, технологію, телекомунікації, Інтернет, енергетику, екологію, розробку спільної безпекової та оборонної політики, у зовнішні аспекти зайнятості та соціальної політики, у сфері свободи, безпеки та правосуддя, включаючи антитерористичну політику ЄС також має надавати допомогу країнам-партнерам у здійсненні їхніх міжнародних зобов'язань у галузі прав людини. При цьому дипломатія прав людини включає такі напрямки діяльності, як заохочення прав жінок, дітей, меншин і переміщених осіб, протидія смертної кари, тортурам, торгівлі людьми та дискримінації, захист цивільних, політичних, економічних, соціальних та культурних прав.

Права людини лежать в основі відносин ЄС з іншими країнами та регіонами, міжнародними та регіональними організаціями. Так, понад 120 угод про торгівлю та співробітництво з країнами, що не входять до ЄС, включають положення про права людини, в якому йдеться про те, що права людини посідають центральне місце у відносинах з ЄС. Крім того, ЄС веде діалог з прав

людини з більш ніж 40 країнами та організаціями, включаючи Росію, Китай та Африканський Союз.

Гуманітарна співпраця ЄС, пов'язана з протидією порушенню прав людини та насильству, з наданням допомоги у надзвичайних ситуаціях, охоплює також сферу культурних зв'язків та міжцивілізаційного діалогу. Як вважають європейці, саме культура перешкоджає протистоянню, стимулює діалог та відкриває шлях до єдності у різноманітності. Особливий наголос при цьому робиться на те, щоб європейські цінності відбилися у зовнішній політиці та дипломатії. Так, у заяві Європейської комісії 2007 року наголошувалося, що Європейський Союз як безпрецедентний та успішний соціальний та культурний проект має прагнути стати прикладом «м'якої сили», заснованої на «гідності, солідарності, толерантності, свободі вираження, повазі різноманітності та міжкультурного діалогу».

Найбільш усталеним та розвиненим видом дипломатії ЄС є публічна дипломатія, що здійснюється через Європейський Інструмент Партнерства. Однією з основних цілей зовнішніх дій ЄС є розвиток співробітництва та встановлення партнерських відносин із третіми країнами. Для досягнення цих цілей на 2014-2020 роки було виділено 85 млн євро. ЄС прагне підвищити розуміння політики та пріоритетів ЄС; просувати цінності та інтереси ЄС за його межами, а також покращити сприйняття Європи на міжнародній арені із залученням науковців та студентів, політиків, діячів культури та мистецтва. Ці цілі досягаються за допомогою діяльності «від людини до людини» (people-to-people activities), заходів для створення та зміцнення ділових зв'язків, інформаційно-роз'яснювальної роботи, розширення можливостей культурних організацій та заохочення співпраці.

Одним із найефективніших і наповнених внутрішнім змістом напрямів публічної дипломатії ЄС є культурна дипломатія. У червні 2014 року представники Європейської комісії заявили про те, що «культурна дипломатія ЄС потребує нового поштовху», вона «дає нам можливість розділити з іншими країнами нашу культуру, наші європейські цінності, такі як права людини, різноманітність та рівність». Через два роки, у червні 2016 року, було прийнято

стратегію ЄС, що свідчить про те, що культура стає одним із головних векторів сучасних міжнародних відносин. З цього часу у вокабулярі європолітиків спостерігається активне використання парадигм дипломатій — публічної, культурної, наукової з метою формування та зміцнення політичного іміджу ЄС на зовнішній арені. Як зазначив президент групи III Європейського Економічного та Соціального Комітету Лука Ягієр, «Європа є культурною наддержавою, і вона має усвідомлювати свою глобальну дипломатичну стратегію — боротися за допомогою «м'якої сили» та культури».

2.2. Розвідки щодо ефективності гуманітарної дипломатії на міжнародній арені

Міжнародне гуманітарне право (МГП) регулює дії сторін конфлікту під час війни, включаючи захист цивільного населення, і допускає існування неупереджених гуманітарних організацій.⁸ Багато гуманітарних працівників бачать свою роль у підтримці та захисті дотримання МГП. Однак сторони в конфлікті часто встановлюють умови для надання гуманітарного доступу. Тобто прохання про утримання може призвести до обмеження доступу. Дослідження 2007 року Уїтталла (Whittall, 2009), Агентства ООН, що діє в Палестині, показує, як політичні фактори стримують гуманітарну дипломатію ООН. Окупація палестинських територій і бюджетний бойкот тодішньої Палестинської адміністрації змусили гуманітарні організації ООН не зачіпати питання МГП або прав людини. Замість цього вони зосередилися на гуманітарних потребах (продовольство, житло і т.д.), але були сильно обмежені, оскільки не займалися питаннями МГП або порушень прав людини. Їх гуманітарна дипломатія була обмежена політичними обмеженнями, так, наприклад, " вирішення проблеми доступу і те, з чим нам доводиться мати справу, - це свобода пересування " (Віттолл, 2009, с.50).

Недавні інформаційно-пропагандистські дослідження ООН показали, що вони "обережні" (Bowden & Metcalfe-Hough, 2020). Це пов'язано із зусиллями щодо покращення захисту, наприклад, створення Кластера захисту 9 у 2006

році для виявлення, аналізу та координації реагування на проблеми, а також впровадження Програми Straight Ahead у 2014 році. Дослідження виявило наступні причини (Боуден і Меткалф-Хоу, 2020):

- Недотримання державою норм міжнародного гуманітарного права
- Зосередженість ООН на збереженні своєї присутності, іноді уникаючи потенційно конфронтаційної пропаганди захисту
- Політична плутанина, спричинена численними механізмами захисту ООН та численними агенціями ООН.
- Технократичний підхід до захисту з набагато більшим акцентом на програми захисту, спрямовані на пом'якшення наслідків насильства, і меншою кількістю заходів щодо запобігання або припинення насильства
- Залежність уряду від донорів.

Обидва джерела пропонують гуманітарним організаціям можливість приділяти більше або менше уваги захисту за допомогою досліджень і політичних рішень, але також підкреслюють обмеження, накладені державою.

Засудження таких дій може призвести до обмеження доступу, тоді як їх ігнорування може призвести до ще більшої гуманітарної шкоди.

Багато організацій використовують ряд комунікаційних стратегій. Наприклад, у випадку МКЧХ "Віра - найкращий спосіб діяти, і МКЧХ покладається на звинувачення лише у виняткових обставинах" (Haroff-Tavel, 2009, с.7). Слім (2019) виділяє деякі потенційні переваги окремого підходу, звертаючи увагу на історію гуманітарної діяльності та моральні переконання МКЧХ. Сюди входить красномовство певних актів мовчання та умиротворення, які дають можливість сторонам конфлікту (наприклад), яким інакше може бути відмовлено у доступі (Slim, 2019). Іноді, на відміну від підходу МКЧХ, "лікарям без кордонів" (MSF) "не обов'язково бути медичним джерелом репресій" (Brauman, 2012, с.1528), які "висловлюються" в різні моменти історії, ризикуючи втратити доступ до населення. Щоб отримати гуманітарну автономію, можливо, буде потрібно "боротися за владу, в якій на карту поставлений імідж міжнародної держави" (Вайсман, 2012, С.180). Аналізуючи

історію позицій двох організацій, Брауман (Brauman, 2012) підкреслює невід'ємну складність прийняття явних або дискретних рішень.

Багато організацій використовують обидва способи залежно від ситуації. Слім часто говорить про те, що МКЧХ вважає за краще діяти обачно, і в цілому вказує на складність визначення більш-менш успішного підходу: "гуманітарна дипломатія МКЧХ не завжди ефективна. Це також не завжди краще, ніж інші, більш загальні підходи до гуманітарних переконань. Але це, безумовно, доповнює такий підхід" (Slim, 2019,

Стор.72). Він вказує на можливість для інших учасників, таких як правозахисні групи, порушувати потенційно суперечливі питання, не порушуючи стосунків МКЧХ зі сторонами конфлікту (Slim, 2019). Обговорюючи позицію MSF у конфлікті, Вайсман (Weissman, 2012) вказує на більш широкую політичну підтримку, необхідну в багатьох контекстах для забезпечення ефективної підтримки, а також на негативні наслідки надмірної залежності від певних коаліцій.

Ефективність кожного підходу залежить від ситуації. Доніні (2007) обговорює спроби домовитися про доступ до Афганістану, контрольованого рухом "Талібан" (1996-2001), і наводить приклади, коли суспільне засудження може вплинути на владу і коли це призводить до гніву та обмежень доступу. Тиха дипломатія часто виявлялася ефективною, але іноді заява в ЗМІ могла допомогти переконати неохочу владу надати доступ (Доніні, 2007).

Гуманітарні організації можуть працювати над заохоченням поваги до гуманітарного права та норм та успішно змінювати норми насильства та обмеження. Червоний Хрест відіграє центральну роль у забезпеченні згоди держави з Женевською конвенцією, і рух продовжує проводити міжнародні конференції за участю представників держави та Червоного Хреста (Hutchinson, 1989; Regnier, 2011). Зовсім недавно неурядові організації (НУО) відіграли центральну роль у "визначенні порядку денного" та забезпеченні підтримки Оттавської конвенції проти наземних мін 1999 року (Rutherford, 2000). Договори про зброю зазвичай обговорюються та формулюються політичними та військовими діячами, але неурядові організації змогли сформулювати

політичний порядок денний, який зосереджувався б на гуманітарній стороні та її впливі на жертв (Rutherford, 2000). "Формулювання" проблем може вплинути на повернення до них уваги громадськості та політичних структур (Weir, 2017). Наприклад, представники громадянського суспільства звернуть увагу на вплив війни на навколишнє середовище, переглянуть це питання і підготують проект принципів охорони навколишнього середовища, пов'язаних зі збройними конфліктами (ППАК), для Комісії міжнародного права.

У той час як деякі види гуманітарної дипломатії здійснюються особливим чином працівниками на місцях, гуманітарні працівники також звертаються до різних національних і міжнародних мереж і структур. Координації можуть перешкоджати проблеми інтеграції, довіри і різні пріоритети організації (Avis, 2018; Carter & Haver, 2016). Однак багато успішних прикладів гуманітарної дипломатії базуються на "згуртованості в гуманітарному секторі" (Minear, 2007, с.29).

Технічний комітет ООН з гуманітарних питань міг би стати способом залучення сторін конфлікту до вирішення гуманітарних проблем (Келлі, 2019). Проводячи різні форуми, крім політичних, сторони можуть прийти до угоди з гуманітарних питань. Успіху таких форумів також сприяють такі фактори, як наймання сторонами конфлікту гуманітарних фахівців і їх здатність контролювати і забезпечувати дотримання вимог на місцях (Келлі, 2019). Те, як вони організовані, визначає їх ефективність у конкретному контексті (Келлі, 2019):

Форуми можуть бути офіційними та неформальними. Неофіційні форуми можуть дозволити гуманітарним працівникам вести переговори з озброєними групами, не побоюючись, що вони будуть "виправдовувати" їх, і надавати доступ в політизованих ситуаціях. Але одна зі сторін конфлікту може легко домінувати в них або грати в них важливу роль. Формальний процес може включати в себе Декларацію принципів, покликану забезпечити досягнення сторонами угоди, і Декларацію принципів для установ з надання допомоги, покликану продемонструвати єдність дій.

Гуманітарні форуми можуть бути більш-менш тісно пов'язані з політичним процесом. Дипломатичний тиск з боку зовнішніх сторін і форумів, пов'язаних з мирним процесом, може сприяти більш активній участі у вирішенні гуманітарних питань. Однак для гуманітарних організацій часто важливо відрізняти себе від політичних діячів і процесів, щоб домогтися визнання, наприклад, коли ООН пов'язана з певною політикою або стороною конфлікту.

Гуманітарії використовували загальну структуру для формування узгодженої позиції між собою (Avis, 2018). Це дозволяє нам уникати протистояння один одному, виступаючи єдиним фронтом, обмінюючись інформацією та підтримуючи один одного (Доніні, 2007).

Загальні оперативні принципи, згідно з якими сторони конфлікту узгоджують певні правила, такі як гуманітарний доступ, також можуть виявитися корисними. У Боснії допомога у забезпеченні доступу часто надавалася через те, що установи не могли ефективно координувати свою роботу (Каттс, 1999). Наявні дані свідчать про те, що ефективність таких структур або механізмів координації не є універсальною. Наприклад, за наявності більш "поміrkованих" збройних угруповань, а також механізмів примусу або стимулів, що надаються політичними діячами, вони можуть працювати краще (Avis, 2018).

Держави та міжнародні організації можуть відігравати певну роль у переговорах про гуманітарний доступ. Гуманітаріям, можливо, доведеться дистанціюватися від державних та політичних проєктів і використовувати їх для отримання підтримки (Вайсман, 2012). Вони можуть використовувати засоби відновлення або інші стимули як важелі впливу та використовувати більш-менш ефективні форми переконання. Після циклону "Наргіс" в 2004 році М'янма не хотіла допускати іноземну допомогу в країну. Хоча деякі західні країни погрожували застосувати свою доктрину відповідальності за захист (R2P) 11, "менш загрозливі" дипломатичні зусилля Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), які рекламувалися як "регіональна міжнародна допомога", виявилися більш ефективними. (Беленджер і Хорсі, 2008, с. 4).

Відносини з різними політичними суб'єктами не тільки створюють важелі впливу і підтримку для гуманітаріїв, а й створюють враження політизації, що підриває довіру до співрозмовника.

Хоча багато хто стверджує, що гуманітарії можуть і повинні представляти нейтральну ідентичність, Джеймс стверджує, що "те, як гуманітарії позиціонуються в суспільстві", є дуже важливим. Її дослідження ґрунтується на досвіді співробітника Конголезької неурядової організації у Східній Демократичній Республіці Конго (ДРК) і показало, що "хто представляє організацію і як цю людину приймають і визнають у зв'язку з політичною історією середовища, в якому вона працює", можливо, сприяло або перешкоджало доступу (Джеймс, 2022). Вона підкреслює, що ідентичність формується по-різному в різних контекстах, але зазначає, що на місцевих працівників гуманітарних служб, зокрема, впливають їх особиста історія та ідентичність, а також їх гуманітарний статус (Джеймс, 2022). Вона протиставляє цю ідею про те, що гуманітарні працівники "покладаються на свою ізольовану гуманітарну ідентичність", щоб отримати доступ. Це втілює принципи гуманізму у футболках та кодексах поведінки (Джеймс, 2022). Це здатність місцевих гуманітаріїв "змінювати форму", тактично виражаючи різні аспекти своєї ідентичності, що дозволяє їм успішно сприяти гуманітарному доступу або досягати інших цілей (Джеймс, 2022).

Місцеві сторони можуть мати кращий доступ до конкретних органів влади, громад або сторін конфлікту (Свобода та ін., 2018).

Але в інших контекстах є докази того, що "ізольована гуманітарна ідентичність" може бути ефективною. Террі особливо прагнув зберегти нейтральний імідж МКЧХ, незважаючи на звинувачення в політизації допомоги та нападах на співробітників МКЧХ як на Символи заходу у Афганістані з 2003 року (Террі, 2011). Це було досягнуто завдяки повільному процесу надання допомоги, роз'ясненню її ролі, отриманню схвалення на роботу в більшій кількості областей та обґрунтуванню важливості МПП (Террі, 2011). В умовах, коли уряди та інші суб'єкти відкидають західні цінності, гуманітарні організації можуть стикатися з конфліктами з фундаментальних питань. Наприклад, рух"

Талібан" в Афганістані ввів обмеження щодо жінок, які займаються гуманітарною діяльністю, що може підірвати принцип гуманітарної справедливості і створити дипломатичні дилеми щодо того, як вирішувати або обговорювати цю проблему (Доніні, 2007).

Існує література про переговори з недержавними збройними групами (НВГБ). Було встановлено, що гуманітарні організації працюють в більшій мірі в районах, контрольованих урядом, ніж в районах, контрольованих НВГБ, що призводить до нерівного доступу до допомоги (Carter & Haver, 2016). Взаємодія з NSAG може поставити під загрозу здатність "виправдовувати" таких учасників, непередбачуваність деяких Nsag, неприйняття або незнання гуманітарних ідеалів деякими групами, різним командуванням, законами та Політикою, такими як боротьба з тероризмом, а також контакт з NSAG (McHugh & Bessler, 2006; Minear & Smith, 2007).

Існують рекомендації щодо підходу до переговорів з НПГБ (McHugh & Bessler, 2006). Клементс (Clements, 2020), посилаючись на деякі потенційні проекти batik і gingerbread, стверджує, що для розгляду НПГБ можна використовувати "попереднє схвалення".:

- засудження, особливо з боку третіх сторін, щоб не підірвати довіру;
- Неформальна легітимність, яку можна створити, підтримуючи гуманітарну діяльність
- Широкий спектр дій, таких як лобіювання інтересів національних та міжнародних суб'єктів, щоб вони могли вести переговори з озброєними групами, які виступають проти антитерористичних обмежень, що обмежують гуманітарну діяльність.
- Картер і Хавер (2016) також підкреслюють важливість міжвідомчої координації та стратегічного розвитку.

2.3 Гуманітарна дипломатія: практичні кейси імплементації

Почнемо з дипломатичного протоколу.

Переконавання органів, що приймають рішення, та інших впливових людей, використовуючи відповідні дипломатичні інструменти та дії, є одним із обов'язків національного суспільства у впровадженні політики гуманітарної дипломатії. Насправді ми часто діємо " інтуїтивно " і рідко вивчаємо дипломатичний етикет перед важливими зустрічами, "сподіваючись, що нас все одно зрозуміють". "Але правильна підготовка до зустрічі-це запорука успіху як мінімум на 50%. Це ціле мистецтво-вивчати біографію людини, яка переконує, коректно поводить себе на зустрічах, надає тільки необхідну інформацію і навіть планує вчасно пожартувати, і в цьому розділі ми постараємося розкрити секрети дипломатичного етикету і протоколів, які допоможуть в роботі співробітникам і волонтерам дипломатичного центру. Червоний Хрест.Співпрацюйте на добровільних засадах з місцевими та міжнародними партнерами.

Наведена нижче інформація базується на рекомендаціях IFRC та практиці застосування дипломатичних навичок у bchk.

Офіційні виступи та зустрічі

1. Підготовка промови до виступу

Перш ніж приступити до вивчення мови, вам необхідно відповісти на наступні питання:

- Який склад аудиторії?
- Де ми виступаємо з промовами (конференції, круглі столи і т.д.)?
- Яка основна ідея для аудиторії?
- Що ми хочемо, щоб вони зробили після того, як вислухають нас?

Намагайтеся, щоб повідомлення було коротким і лаконічним - не намагайтеся вмістити його в одну промову, краще зробити кілька різних виступів, а не одне занадто об'ємне повідомлення, що викликає плутанину.

Переконайтеся, що в тексті є чітке посилення на ключову думку. Це наведено на початку виступу і має бути перефразовано в кінці для більшої виразності.

Як ви можете згадати найкращі практики національного суспільства?

Наприклад, як представник регіональної організації ВТСНК, ви виступаєте з промовою перед співробітниками Міністерства освіти, і якщо тема виступу пов'язана з підготовкою інструкторів з міжнародного гуманітарного права в btchk, то під час підготовки цієї мови вам потрібно розуміти, що ви хочете домогтися чогось у своїй промові. Яка роль організації в цій діяльності в майбутньому-тільки в передачі інформації або в заохоченні державних органів до її підтримки? У своїй промові ви повинні розуміти, чого ви хочете досягти у своїй промові. Структура та зміст вашої промови залежатимуть від правильної відповіді на це питання.

2. Участь в офіційному прийомі

При відвідуванні офіційного прийому дуже важливо дотримуватися дрес-код. Неналежний одяг вважається образою для власника і завдає серйозної шкоди відносинам. Перед відвідуванням офіційного (і неофіційного) прийому Вам необхідно заздалегідь ознайомитися з вимогами до одягу. В цілому, одяг повинен бути елегантно стриманою, позбавленою смаку і непомітною. Хоча чоловіки можуть очікувати, що консервативний діловий костюм задовольнить потреби організаторів, жінкам зазвичай пропонують плаття з рукавами або костюм. Якщо в запрошенні вказано "неформальний стиль", не забувайте, що це означає, що запрошений буде одягнений в діловий костюм. Неформальний означає недбалий. "Смокінг" передбачає чорний смокінг для вечері. Елегантний національний одяг прийнятний у всіх випадках.

Запрошеним також слід пам'ятати, що їм необхідно мати при собі запрошення і відповідне посвідчення особи. Якщо прийом організовує високопосадовець, не забувайте, що необхідно прибути за 1 годину до зазначеного часу (зазвичай це вказується організаторами).

Крім того, завжди доречно продемонструвати свою причетність до організації, тому, відвідуючи офіційну зустріч або прийом, не забудьте взяти з собою бейдж.

Якщо під час зустрічі вас знайомлять з новим партнером, пам'ятайте про важливі правила поведінки: зазвичай при знайомстві (права рука) вони потискають один одному руки. Жест відразу показав, що у вас немає зброї.

Рукостискання має бути міцним і тривати кілька секунд (подумки ви можете порахувати на 3).

У деяких культурах прийнято обмінюватися поцілунками або обіймати людину під час побачення. Переконайтеся, що Ви усвідомлюєте культурні та релігійні традиції та заборони, а також відмінності між цими традиціями залежно від статі. Якщо ви не знаєте, краще потиснути один одному руки.

2. Організація офіційного прийому

Безумовно, запорукою успішного проведення заходу є якісне планування. Необхідно призначити людину, що має повне уявлення про кількість людей, матеріально-технічне оснащення закладу, порядок виступу і т. д.

Коли будете писати запрошення, обов'язково вкажіть наступну інформацію:

- Офіційний логотип ВТСНК;
- Повна назва організації, а в деяких випадках і особи, яка проводить захід (наприклад, прийом проводиться від імені Генерального секретаря ВТСНК).;;
- Характер заходу (неформальна вечеря, фуршет, офіційний прийом і т. д.);
- Дата і час проведення заходу (в деяких випадках ми рекомендуємо також вказати заплановану тривалість заходу);
- Місце проведення заходу;
- Спеціальні інструкції для запрошених, такі як дрес-код і вимоги до відповідей, номери телефонів та / або адреси електронної пошти та багато іншого;
- При необхідності може бути вказана карта проїзду до місця проведення заходу.
- У деяких випадках необхідно заздалегідь підготувати подарунок з логотипом VIP-організації. В цілому, бажано, щоб організаційна структура ВОС мала невеликий запас сувенірів (подарункові ручки, шарфи, краватки, Годинники і т.д.) на всі випадки життя.

При проведенні офіційної зустрічі, незалежно від її масштабу, корисно провести репетицію за 1 день до зустрічі і переконатися, що все необхідне на місці і що з самим заходом не виникне проблем.

Розсадження гостей також є важливим питанням-йому слід приділити особливу увагу. Для великих заходів варто заздалегідь підготувати табличку, на якій буде вказано повне ім'я запрошеного гостя. Виступаючих в залі засідань можна розмістити як в першому ряду, так і в президії (якщо він передбачений).

Оратору не завжди легко вирішити, в якому порядку виступати на прийомі. Враховуючи, що промова повинна бути короткою, керівнику організації краще виступити першим і запросити виступити найпочесніших гостей. Порядок вимови мови краще відобразити в програмі і сценарії заходу.

Офіційні повідомлення

Офіційне листування є частиною повсякденної роботи Національного товариства. Однак керівник організації може зіткнутися з тим, що необхідно відправити лист високопоставленому посадовій особі. У цьому випадку варто дотримуватися правил недоторканності дипломатичного листування:

Офіційний лист повинен містити наступну інформацію:

- Офіційне звернення із зазначенням посади адресата;
- Підтверджена назва (Країна, Місто, вулиця, установа). Помилки знижують важливість листів;
- Список вкладень;
- Список людей, яким було надіслано копію листа

Автору слід бути обережним з електронною поштою та телефонними повідомленнями. Цей метод комунікації в даний час є засобом ведення переговорів на щоденній основі, і багато організацій розглядають листування по електронній пошті і телефону як частину офіційного спілкування і фіксують обмін інформацією.

Основні правила ведення листування по електронній пошті:

- Рекомендується відповісти на електронний лист протягом 24 годин (а також передзвонити, якщо ви пропустили дзвінок);
- *mail.by для офіційного листування;

- Використовуйте тільки чіткі і зрозумілі фрази.

Основні правила ділового спілкування по телефону:

Обов'язково складіть план бесіди. Навіть якщо ви не розраховуєте на довгу розмову, ви можете згадати, що забули почути або сказати щось дуже важливе. Заздалегідь підготовлений план допоможе уникнути різних труднощів.

При здійсненні дзвінка уточнюйте, чи зайнятий співрозмовник і чи може він приділити кілька хвилин часу. Навіть якщо ви зробите попереднє замовлення по телефону, вам все одно потрібно буде знайти цю інформацію. В іншому випадку співрозмовник може пропустити частину розмови.

Під час телефонної розмови вам не потрібно робити непотрібних дій, таких як куріння, прийом їжі, жування гумки або постукування ручкою по столу. Все це може не тільки відвернути вас від деталей розмови, але і викликати роздратування співрозмовника.

Відстежуйте свій голос, його тембр, темп, гучність тощо. Необов'язково надавати співрозмовнику статистичні дані, цифри,

записи в документах, які він в даний момент не бачить. Якщо вам потрібно підкріпити слова даними, надішліть необхідні файли своєму співрозмовнику по електронній пошті.

Немає необхідності вести переговори та обговорювати важливі аспекти контракту. По телефону вам потрібно обговорити більш поверхневі теми або домовитися про особисту зустріч.

Особливості міжнародного протоколу.

Діловий етикет, традиції та звичаї в кожній країні різні. В ідеалі "Правила поведінки" повинні бути підготовлені перед зустріччю з міжнародними партнерами і роздані всім учасникам цієї зустрічі особисто вами. Проте, існують і загальні принципи ділової поведінки на переговорах з іноземцями:

- Якщо ви сидите, не показуйте підощви взуття, вони повинні дивитися в підлогу;
- Руки повинні лежати на столі, а не на колінах;
- Одягатися слід консервативно і акуратно, незалежно від статі;

- Зверніть увагу на подарунок-не перестарайтеся;
- Жести можуть мати різне значення в залежності від країни-будьте обережні при їх використанні;
- Залежно від країни може варіюватися особистий простір. Занадто близьке наближення до партнера може викликати неприємну реакцію. Зоровий контакт також може змінюватися залежно від країни.;
- Важливо пробувати незнайомі страви, які в цій країні вважаються делікатесом. Відмова може образити господаря.
- Якщо ви раптом допустите помилку, ваші щирі вибачення допоможуть вам гідно вийти з незручного становища.

Існують встановлені правила етикету, пов'язані з ритуалом обміну візитними картками. 1. Одна з найважливіших речей говорить: не нав'язуйте свою візитну картку. Передайте її, коли ви зацікавлені в продовженні спілкування. Але якщо вам дарують візитку, не варто нехтувати взаємністю: обов'язково передайте свою візитку. При обміні візитними картками слід дотримуватися старшинство: візитку повинен отримати той, хто старше за званням. Вручаючи візитну картку, тримайте її так, щоб можна було прочитати інформацію, не повертаючи картку назад. Це підкреслить вашу увагу і надасть честь одержувачу. Діловим партнерам з таких країн, як Японія, Тайвань і Сінгапур, необхідно передавати свої візитні картки обома руками, відважуючи поклони.

Такі прості правила не тільки дозволять вам завжди вести себе коректно при спілкуванні з партнером, але і допоможуть вам наблизитися до укладення необхідного контракту і переконати потрібних людей в щирості ваших намірів. І не забувайте, що основним принципом хороших ділових манер є повага інтересів і почуттів інших людей.

З попередньої глави стало ясно, що таке гуманітарна дипломатія, як вона пов'язана з діяльністю Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця і як гуманітарна дипломатія може використовуватися для впливу на різні цільові групи. Тепер ми підійшли до одного з найважливіших розділів цього посібника – застосування отриманих теоретичних знань на практиці.

Крім того, в наступному розділі ви можете ознайомитися з зразковою програмою семінарів із застосування гуманітарної дипломатії на практиці. Це допоможе вирішити проблему використання різних корисних методів та інструментів на прикладі організації.

Гуманітарна дипломатія, як і будь-яке інше соціальне явище, розвивається циклічно. Для того щоб гуманітарна дипломатія успішно застосовувалася на практиці, необхідно розуміти її цикл і розбиратися в кожному етапі цього циклу.

Визначення проблем і постановки завдань

Перш ніж приймати рішення про те, як проводити гуманітарну дипломатію в рамках організації, що необхідно для визначення того, що ми не займаємося цим постійно? Які проблеми існують у цій галузі? Як їх вирішити? Відповівши на ці питання, легко поставити завдання досягнення певних результатів в області гуманітарної дипломатії.

Найпростіший спосіб виявити проблему-змоделювати гіпотетичне дерево проблем.

1. Сформулюйте проблему. Вона повинна існувати в сьогоденні, а не в минулому або майбутньому. Сформулюйте її конкретно і постарайтеся не зачіпати глобальні проблеми ("недофінансування"), на які практично неможливо вплинути. Приклад: "у сферах, що пропагують здоровий спосіб життя, немає підтримки з боку державних установ".

2. Зацікавлені сторони-складіть список усіх учасників, яких прямо чи опосередковано стосується ця проблема.

Для цього вам необхідно відповісти на наступні питання:

Корисними інструментами можуть бути Карти зацікавлених сторін, карти відносин та матриці впливу.

Карта зацікавлених сторін формується у вигляді таблиці, і завдання полягає в тому, щоб заповнити кожен стовпець по порядку.

В кінці будується "матриця впливу", в якій можна розставити пріоритети: з ким взаємодіяти, на кого звернути особливу увагу.

3. Почніть будувати дерево проблем.

Він складається з 3 частин: кореня, стовбура і крони.

Корінь-це причина, по якій виникла проблема. Вони визначають її існування. Коли вони усуваються, проблема зникає. Стовбур-це формулювання.

Спочатку намалюємо стовбур ""немає підтримки з боку державних структур в області пропаганди здорового способу життя".

1. Далі потрібно намалювати коріння.

Спочатку запишіть усі причини, які виникають під час мозкового штурму. Потім згрупуйте їх і вкажіть взаємозв'язок. Постарайтеся знайти максимальну кількість "коренів", тому що саме їх рішення має вирішальний вплив. Наприклад, " немає угоди з Міністерством охорони здоров'я", " імідж національного суспільства низький", " недовіра до теми", " велика конкуренція з іншими державними установами " і так далі.

Останній пункт - коронний.

Визначте точку прямого контакту між проблемою та її наслідками. Потім відстежте, які ще негативні наслідки Ви відчуваєте. Тобто, все це переходить на більш низький рівень. Продовжуйте робити це, поки результат все ще знаходиться в межах проблеми.

Вправа "подорож у часі" може бути корисним інструментом у цьому випадку

. В рамках цієї вправи вам потрібно відповісти на 3 основні питання:

- Як йдуть справи з цією проблемою протягом 2 років?
- Які дії слід вжити для її вирішення?
- Які важливі зміни відбудуться, коли ви вживете цих дій?

Зовнішня оцінка

Для максимального розуміння потенціалу місцевого суспільства в реалізації гуманітарної зовнішньої політики необхідна зовнішня оцінка експертом, запрошеним з іншого національного суспільства, а також з IFRC або МКЧХ, така зовнішня оцінка може бути проведена однією із зацікавлених сторін в державі

Внутрішня оцінка

Потенційні внутрішні оцінки можуть бути проведені за допомогою SWOT-аналізу, тобто аналізу сильних і слабких сторін організації, а також можливостей і загроз із зовнішнього середовища.

Абревіатура SWOT означає strength-сила, weakness-слабкість, opportunity – можливість, threat - загроза.

На основі результатів аналізу можна оцінити, чи має організація внутрішні сили та ресурси для протидії існуючим можливостям та загрозам, і які внутрішні недоліки необхідно усунути якомога швидше.

Розробка планів дій

Після того, як проблеми були виявлені, ключові зацікавлені сторони визначені і оцінений внутрішній потенціал організації, прийшов час приступити до складання плану дій для успішної гуманітарної дипломатії. Запишіть 10 кроків, які дозволять вам досягти запланованого результату. Використовуйте всю підготовлену раніше інформацію про цикл.

Приклад: Крок 1. Будь ласка, зробіть попереднє замовлення. Крок 2. Підготуйте промову і не забудьте важливі повідомлення ...

Крім того, важливо заздалегідь визначити необхідні ресурси (фінансові, матеріальні та людські) для реалізації цього плану. Пам'ятайте, що план повинен бути конкретним і реалістичним. Плануйте здійсненні графіки, етапи та кінцеві результати.

Використовуйте ці прості приклади гуманітарної дипломатії при розробці свого плану:

- Навчання представників регіональних організацій в області комунікації та налагодження партнерських відносин;
- Аналіз відповідної законодавчої бази / політики;
- Навчання ініціативних груп;
- Різні форми публічної комунікації: участь в телевізійних програмах, інтерв'ю, статтях і т. д.

Якщо ви успішно завершите попередню фазу циклу, це може бути найпростішим кроком у реалізації. Ви добре вивчили проблему, можете зв'язатися з нею, хто знає, що в ній може бути цікавим, і ви намітили

конкретний і здійснений план вирішення цієї проблеми... Тепер вам не варто вагатися і боятися! Завжди пам'ятайте, що кінцевою метою Вашого повідомлення має бути допомога вразливим групам населення, а не особиста вигода.

Пам'ятайте, що ваші дії повинні постійно контролюватися і в кінцевому підсумку оцінюватися. Це різниця між моніторингом та оцінкою того, чи відповідає план траєкторії фактичного руху цілі та чи досягнуті бажані проміжні та кінцеві результати. Моніторинг-це періодичний моніторинг якісних і кількісних показників, що характеризують поточну ситуацію.

Основна мета моніторингу - "отримати дані вимірювань" про умови, що змінюються. Це важливо для прийняття своєчасних рішень щодо подолання або мінімізації виявлених небажаних тенденцій у розвитку процесу.

Оцінка спрямована на визначення того, чи вплинуть реалізовані заходи на конкретні плановані результати.

Іншими словами, моніторинг передбачає спостереження за тим, що робиться, а оцінка дозволяє нам встановити причинно-наслідковий зв'язок між поведінкою та результатом.

При моніторингу та оцінці успішності гуманітарно-дипломатичного циклу важливо дати відповіді на такі питання:

- Чи досягнута початкова мета?
- Як діяльність впливає на вразливі групи населення?
- Які фактори сприяли успіху чи невдачі?
- Що слід було зробити по-іншому?
- Що необхідно змінити в майбутньому(на основі результатів оцінки) / що ще можна змінити в плані дій (на основі результатів моніторингу)?

Не завжди легко завершити цикл гуманітарної дипломатії, тому що в процесі ви стикаєтеся з новими проблемами і знаходите для них рішення на різних етапах циклу, але завжди пам'ятайте про всі етапи, щоб не упустити важливі речі.

Висновки до розділу 2

На початку ХХІ століття питання про наростання військового аспекту конфлікту з особливою гостротою постало в сфері дипломатії, яка повинна стати найбільш ефективним інструментом глобального діалогу між цивілізаціями. Дослідження показало, що Європейський союз відіграє важливу роль у сучасній дипломатії, спираючись на першість таких принципів, як гуманність, демократія та солідарність. Нова модель гуманітарної дипломатії дозволить налагодити всебічне міжнародне співробітництво і реалізувати потенціал ЄС в різних областях, включаючи безпеку і захист громадян, викорінення бідності, культуру, медицину, екологію і права людини. Гуманітарна дипломатія, з одного боку, дозволяє максимально відстоювати свої інтереси за межами коаліції і розширювати свої можливості для спілкування і політичного впливу, зміцнюючи класичні дипломатичні інститути новими інструментами. З іншого боку, це саме по собі є ефективним засобом глобального діалогу, заснованого на принципах культури прав людини, толерантності та миру, необхідних для загального сталого розвитку та мирного вирішення конфліктів.

ВИСНОВКИ

Отже, теоретико-прикладний огляд даних показує, що кількість літератури з гуманітарної дипломатії зростає, однак систематизовані відомості та висновки практиків подекуди обмежені через фрагментарний характер доказів, заснованих на різних тематичних дослідженнях, труднощів, що пов'язані з оцінкою успіху в різних ситуаціях, а також через різні концепції гуманітарної діяльності.

У розвідці окреслено кілька визначень гуманітарної дипломатії, пов'язаних з різними гуманітарними цілями, учасниками (акторами) та методами.

Гуманітарна дипломатія має роль дескриптора повсякденної діяльності гуманітарних працівників (акторів) на місцях, офіційних угод із державою, рушія міжнародної підтримки гуманітарного права і політики. Підхід до гуманітарної дипломатії залежить від сили учасників і контексту, в якому вони працюють, сили роботи, яку виконують, сили ухвалених стратегічних рішень.

Вивчаючи концепт гуманітарної дипломатії необхідно враховувати широкий спектр підходів: від звичайних переговорів на місцях до офіційної державної дипломатії та поширення гуманітарних ідеалів.

Гуманітарна дипломатія у міжнародному контексті широко практикується, відтак докладається все більше зусиль для систематизації знань про гуманітарну дипломатію, зокрема про практику ведення переговорів та міжнародний протокол.

Гуманітарні організації часто діють з позицій відносної слабкості в порівнянні з державою. Почати це обмежує можливості впливу на результати гуманітарної діяльності. Держави та міжнародні організації можуть заохочувати інші країни надавати гуманітарний доступ (або для інших гуманітарних цілей) через загрози та спонукання, але такі зусилля, якщо вони вживаються неналежним чином, можуть бути контрпродуктивними.

Негативними висновками оперуємо тоді, коли кажемо, що пропоновані гуманітарними організаціями приклади роботи нівелюються на рівні

міжнародного визнання, а іноді і неприйняття гуманітарних ідеалів і різноманіття.

Гуманітарна дипломатія оперує поняттями розсудливості і компромісу, іноді до пропаганди і конфронтації.

Позитивним є досягнення успіхів у просуванні гуманітарних норм та законів на міжнародному рівні за допомогою таких стратегій, як формулювання, порядок денний та збір доказів. Уміння координувати механізми гуманітарної діяльності допомагає в обміні інформацією і виробленні спільних позицій для підвищення переговорного потенціалу гуманітарних організацій.

Під час імплементації на практиці необхідно оперувати принципами гуманності, справедливості, нейтралітету та незалежності.

У дослідженні дескрибовано суть гуманітарної дипломатії через вивчення умов, принципів, історичної візії та надано загальне розуміння поняття «гуманітарна дипломатія», що базується на тезі вектору не тільки політичного, а й соціально значущого, що вимагає професійного підходу, міждисциплінарних знань і комунікативних навичок. Її практика сприяє вирішенню актуальних глобальних проблем і забезпеченню миру, стабільності і підтримки тих, хто знаходиться в кризових ситуаціях.

Робота проводить теоретичні й практичні паралелі поняття та підкреслює, що гуманітарна дипломатія є важливим інструментом вирішення гуманітарних криз, який традиційні дипломатичні підходи з практичними діями.

По-друге, ефективне використання дипломатичних протоколів, навички спілкування та розуміння культурних відмінностей є важливими фактором імплементації гуманітарної дипломатії. На практиці це включає ретельну підготовку зустрічей, а саме

1. вивчення профілю аудиторії;
2. визначення важливих повідомлень та дотримання етикету під час офіційних заходів;
3. своєчасна підготовка виступів;

4. належне поведження на офіційних прийомах;
5. суворе дотримання протоколу.

По-третє, гуманітарна дипломатія вимагає комплексного підходу, якому передують

1. аналіз проблем;
2. виявлення зацікавлених сторін;
3. розробка стратегій взаємодії;
4. створення "дерева проблем" та "карти зацікавлених сторін";
5. розуміння й прогнозування динаміки гуманітарних криз;
6. потреба розробити ефективні плани дій.

Практичні рекомендації, розглянуті в цій роботі, підкреслюють важливість співпраці з міжнародними та регіональними партнерами, а також адаптації гуманітарної дипломатії до певних культурних і політичних умов. У цьому контексті приклади діяльності таких організацій, як Міжнародний Червоний Хрест та рух Червоного Півмісяця, мають величезне значення для демонстрації того, як гуманітарна дипломатія може впливати на різні аудиторії.

Таким чином, гуманітарна дипломатія - це не тільки політична, а й соціально значуща сфера, що вимагає професійного підходу, міждисциплінарних знань і комунікативних навичок. Її практика сприяє вирішенню актуальних глобальних проблем і забезпеченню миру, стабільності і підтримки тих, хто знаходиться в кризових ситуаціях.

Вивчено концепт гуманітарної дипломатії ЄС у 21 столітті через оперття на розвідки щодо ефективності гуманітарної дипломатії на міжнародній арені та зроблено висновок, що надані практичні кейси імплементації можуть бути дієвими у роботі з дипломатичними протоколами чи у контексті ведення переговорів на міжнародній арені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Відімська К. (2022). Прикладні аспекти суспільних комунікацій в міжнародних відносинах. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*, 14, 93–101. <https://doi.org/10.15421/352227>
2. Вікторов, К., Бажан, Я., & Ковтун, О. (2024). Еволюція концепції та складові гуманітарної дипломатії. *Evolution of the Concept and Components of Humanitarian Diplomacy. POLITOLOGY GRANI*, 24(7–8), 2021. <https://doi.org/10.15421/172180>
3. Діденко, О., & Діденко, Р. (2023). Підготовка майбутніх фахівців міжнародних відносин до роботи в системі стратегічних комунікацій як предмет наукових досліджень. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*, 33, 126–142. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v33i2.1436>
4. Кваша, С., Павленко, О., Вакуленко, В., & Мороз, М. (2024). Особливості формування міжнародних економічних відносин в умовах воєнного стану. *Сталий розвиток економіки*, 49, 218–222. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-34>
5. Коновалова, М. (2024). Сучасні підходи та межі гуманітарної дипломатії. *Grani*, 27, 91–95. <https://doi.org/10.15421/172412>
6. Кривошеїн, В. (2023). Технології публічної дипломатії як інструмент «м'якої сили»: Особливості впровадження в сучасній Україні та досвід Ізраїлю. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 3, 63–83. <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2023-03-63-83>
7. Литовченко, І.В., & Григорова, Ю.В. (2020). Суть та роль наукової дипломатії в системі міжнародних відносин. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*, 258, 64–67. <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2020-258-2-64-67>
8. Мирончук, О.А. (2019). Роль наукової дипломатії у розвитку і стабілізації міжнародних відносин в умовах глобалізації. *Еволюція цінностей в епоху глобалізації: збірник наукових праць* (с. 57–66). За заг. ред. О. В. Зернецької.

9. Павлюх, М. (2019). Застосування соціально-комунікаційних технологій у міжнародних відносинах. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, 4, 239–248. <https://doi.org/10.31866/2616-745x.4.2019.177654>
10. Павлюх, М., & Кушней, С. (2022). Публічна дипломатія як тренд у сучасних політичних відносинах: Процеси трансформації. *Політичне життя*, 4, 122–127. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2022.4.14>
11. Пікулик, О., & Балак, І. (2022). Особливості публічної дипломатії Туреччини. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 1, 139–151. <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2022-01-139-151>
12. Присяжнюк, С. (2023). Особливості реалізації гуманітарної політики у секторі безпеки і оборони України. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки*, 8, 83–88. <https://doi.org/10.31558/2617-0248.2023.8.13>
13. Сергієнко, Т. (2023). Політичні аспекти міжнародних конфліктів крізь призму системності в міжнародних відносинах. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*, 2(68), 125–131. [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2\(68\)-18](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2(68)-18)
14. Тихоненко І. (2023). Феміністична дипломатія як інструмент реалізації зовнішньої політики держави та багатостороннього міжнародного співробітництва у XXI ст. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*, 6, 118–125. <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2023.06.118>
15. Токарська, А. (2024). Можливості впливу української діаспори на громадську думку під час війни. *Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*, 35, 90–96. <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series22.2024.35.11>
16. Філіпов, С. (2022). Синергетична модель конструювання ментального простору в міжнародних відносинах. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*, 14, 111–119. <https://doi.org/10.15421/352213>
17. Шевель, І. (2020). Дипломатія під час пандемії COVID-19: її роль та наслідки у сфері дипломатії та міжнародних відносин. *Міжнародні відносини:*

теоретико-практичні аспекти, 6, 82–89. <https://doi.org/10.31866/2616-745x.6.2020.218775>

18. Шевченко, М. (2023). Сучасні концепції міжкультурної взаємодії в умовах глобалізації та сучасних міжнародних відносинах. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, 12, 164–179. <https://doi.org/10.31866/2616-745X.12.2023.292413>

19. Шульженко, Ф. (2023). Філософсько-правова природа свавілля в міжнародних відносинах. *Kyiv Law Journal*, 4, 16–24. <https://doi.org/10.32782/klj/2022.4.2>

20. Юрченко, О. (2024). Публічна дипломатія як форма міжнародних комунікацій, її роль у формуванні іміджу України. *Економіка та суспільство*, 64. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-124>

21. Abdrazakova, L., Zhabina, Zh., & Kaliyeva, A. (2022). Humanitarian diplomacy as a tool of international relations: The position of the Kazakhstani foreign policy elite and the experience of foreign countries. *International Relations and International Law Journal*, 98. <https://doi.org/10.26577/IRILJ.2022.v98.i2.05>

22. Atamanenko, A., & Martyniuk, N. (2022). Science diplomacy in the globalized world: Conceptualization of the phenomenon. *Наукова дипломатія у глобалізованому світі: концептуалізація явища*, 4, 88–98. <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2022.04.088>

23. Barakat, S. (2019). Priorities and challenges of Qatar's humanitarian diplomacy. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.16823.27043>

24. Belanger, J. & Horsey, H. (2008). Negotiating Humanitarian Access to Cyclone-Affected Areas of Myanmar: A Review. *Humanitarian Exchange*, 41, 2–5. <https://odihpn.org/wp-content/uploads/2008/12/humanitarianexchange041.pdf>

25. Bowden, M, & Metcalfe-Hough, V. (2020). Humanitarian diplomacy and protection advocacy in an age of caution. ODI. https://odi.cdn.ngo/media/documents/Humanitarian_diplomacy_and_protection_advocacy_in_an_age_of_caution.pdf

26. Brauman, R. (2012). Médecins Sans Frontières and the ICRC: matters of principle. *International Review of the Red Cross*, 94(888), 1523-1535. <https://international-review.icrc.org/sites/default/files/irrc-888-brauman.pdf>
27. Carter, W., & Haver, K. (2016). Humanitarian access negotiations with non-state actors. SAVE. https://www.gppi.net/media/SAVE_2016_Humanitarian_access_negotiations_with_non-state_armed_groups.pdf
28. Chalisey, K. C. (2024). Relevance of international humanitarian law in international relations: National and international contexts. *NCWA Annual Journal*, 55, 53–59. <https://doi.org/10.3126/ncwaj.v55i01.62982>
29. Cotrone, A. (2018). Humanitarian diplomacy. *Diplomatic Ukraine*, 382–392. <https://doi.org/10.37837/2707-7683-2018-24>
30. Cutts, M. (1999). The Humanitarian operation in Bosnia and Herzegovina, 1992-95: dilemmas in negotiating humanitarian access. *New Issues in Refugee Research: Working Paper No 8*, (8). <https://www.unhcr.org/3ae6a0c58.pdf>
31. Davutoğlu, A. (2013). Turkey's humanitarian diplomacy: Objectives, challenges and prospects. *Nationalities Papers*, 41. <https://doi.org/10.1080/00905992.2013.857299>
32. Di Lauri (2018). Humanitarian Diplomacy: a new research agenda. *Chr. Michaelsen Institute*. (4), 1–4. <https://www.cmi.no/publications/6536-humanitarian-diplomacy-a-new-research-agenda>
33. Dmitrieva, V. (2022). The specifics of modern humanitarian diplomacy of Mexico. *Latinskaia Amerika*, 19. <https://doi.org/10.31857/S0044748X0021271-7>
34. Donini, A. (2007). Negotiating with the Taliban. In Minear, L. & Smith, H. (Eds.), *Humanitarian Diplomacy: Practitioners and Their Craft*. United Nations University Press, 153-173. <https://digitallibrary.un.org/record/602125?ln=en>
35. Egeland, J. (2013). ‘Humanitarian Diplomacy’. In Cooper, A., Heine, J. and Thakur, R. (Eds.) *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy*, 352-368.
36. Felfeli, A. (2023). Humanitarian diplomacy. https://doi.org/10.1007/978-3-031-28214-0_8
37. Gabrielyan, O., & Gabrielyan, G. (2021). People’s diplomacy as an information and communication technology: Necessity, opportunities, perspectives.

Russia & World: Sc. Dialogue, 1, 115–125. <https://doi.org/10.53658/RW2021-1-1-115-125>

38. Gilboa, E. (2001). Diplomacy in the media age: Three models of uses and effects. *Diplomacy and Statecraft*, 12, 1–28. <https://doi.org/10.1080/09592290108406201>

39. Grace, R. (2015). Understanding humanitarian negotiation: five analytical approaches. Harvard Humanitarian Initiative. Available from: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/understanding_humanitarian_negotiation-_five_analytical_approaches_0.pdf.

40. Grace, R. (2020). The humanitarian as negotiator: developing capacity across the aid sector. *Negotiation journal*, 36(1), 13-41. <https://doi.org/10.1111/nej.12307>

41. Guo, X. (2020). Turkey's international humanitarian assistance during the AKP era: Key actors, concepts and motivations. *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies*, 14, 121–140. <https://doi.org/10.1080/25765949.2020.1728974>

42. Harroff-Tavel, M. (2005). The humanitarian diplomacy of the International Committee of the Red Cross. *Relations internationales*, 121(1), 73-89. <https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/humanitarian-diplomacy-icrc.pdf>

43. Hart, D., & Siniver, A. (2020). The meaning of diplomacy. *International Negotiation*, 26. <https://doi.org/10.1163/15718069-bja10003>

44. Holovko, I. (2024). Establishment of the concept of public diplomacy in modern scientific discourse: The role of paradiplomacy. *Epistemological Studies in Philosophy Social and Political Sciences*, 7, 180–188. <https://doi.org/10.15421/342429>

45. Husein, R., Kurniawan, B., & Kurniawati, N. (2024). Humanitarian diplomacy in action: Examining Muhammadiyah as a model for faith-based organizational engagement. *Jurnal Hubungan Internasional*, 13. <https://doi.org/10.18196/jhi.v13i1.19673>

46. Hutchinson, J. F. (1989). Rethinking the origins of the Red Cross. *Bulletin of the History of Medicine*, 63(4), 557-578. <https://www.jstor.org/stable/44451123>
47. James, M. (2022) Humanitarian Shapeshifting: Navigation, Brokerage and Access in Eastern DR Congo, *Journal of Intervention and Statebuilding*, 16:3, 349-367, DOI: 10.1080/17502977.2021.2002591
48. Kelly, L. (2019). The Role of UN Humanitarian Forums Involving Conflict Parties in Conflict Situations. K4D Helpdesk Report. Brighton, UK: Institute of Development Studies. <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/handle/20.500.12413/14492>
49. Koptiev, O. (2023). Public diplomacy as a technology of the foreign policy of Ukraine. *International and Political Studies*, 36, 51–60. <https://doi.org/10.18524/2707-5206.2023.36.288707>
50. Kurpiewska-Korbut, R. (2024). The Polish humanitarian diplomacy and its capabilities. *Horyzonty Polityki*, 15, 201–216. <https://doi.org/10.35765/hp.2645>
51. Lie, J. H. (2020). The humanitarian-development nexus: Humanitarian principles, practice, and pragmatics. *Journal of International Humanitarian Action*, 5. <https://doi.org/10.1186/s41018-020-00086-0>
52. Likarchuk, D., Kostyrya, I., Koval, O., Datsenko, V., & Kryvoshein, V. (2022). Peculiarities of the use of political mediation in the Russian-Ukrainian war: Principles of application and problems of solution. *Cuestiones Políticas*, 40, 285–298. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.19>
53. Magone, C., Neuman, M. & Weissman, F. (Eds.). (2012). *Humanitarian negotiations revealed: the MSF experience*. Oxford University Press.
54. Mancini-Griffoli, D. and Picot, A. (2004). *Humanitarian Negotiation: A Handbook for Securing Access, Assistance and Protection for Civilians in Armed Conflict*, Geneva: Centre for Humanitarian Dialogue.
55. McHugh, G. & Bessler, M., eds. (2006). *Humanitarian Negotiations with Armed Groups: A Manual for Practitioners*. United Nations Press. <https://resourcecenter.undac.org/wp-content/uploads/2020/12/HumanitarianNegotiationswArmedGroupsManual.pdf>

56. Minear, L. & Smith, H. (Eds.) (2007). *Humanitarian Diplomacy: Practitioners and their Craft*. United Nations University Press. <https://digitallibrary.un.org/record/602125?ln=en>
57. Okladnaya, M., Perevalova, L., & Genkul, Y. (2021). Humanitarian diplomacy. *Law and Innovative Society*, 2(17). [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2021-2\(17\)-6](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2021-2(17)-6)
58. Pidbereznykh, I., Koval, O., Solomin, Y., Kryvoshein, V., & Plazova, T. (2022). Ukrainian policy in the field of information security. *Revista Amazonia Investiga*, 11, 206–213. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.60.12.22>
59. Ratajczak, M., & Broś, N. (2023). Humanitarian diplomacy: The case of Switzerland and Sweden. *Politeja*, 20, 143–163. <https://doi.org/10.12797/Politeja.20.2023.82.08>
60. Regnier, P. (2011). The emerging concept of humanitarian diplomacy: Identification of a community of practice and prospects for international recognition. *International Review of the Red Cross*, 93. <https://doi.org/10.1017/S1816383112000574>
61. Rousseau, E., & Pende, A. (2020). Humanitarian diplomacy. https://doi.org/10.1007/978-3-030-28786-3_18
62. Rusakova, O., & Rusakov, V. (2017). Soft power as the instrument of political communications and humanitarian diplomacy. *Discourse-P*, 26, 61–72. <https://doi.org/10.17506/dipi.2017.26.1.6172>
63. Sehitoglu, R., & Eren, E. (2022). The role of Antalya Diplomacy Forum in international relations in the perspective of conference diplomacy. *İletişim ve Diplomasi*. <https://doi.org/10.54722/iletisimvediplomasi.1111491>
64. Seysane, V., & Tanrıverdi, G. (2022). States as “humanitarians”: The Turkish brand of humanitarian diplomacy. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*. <https://doi.org/10.14782/marmarasbd.993408>
65. Slim, H. (2019). Humanitarian diplomacy: the ICRC's neutral and impartial advocacy in armed conflicts. *Ethics & International Affairs*, 33(1), 67-77. <https://doi.org/10.1017/S0892679418000904>

66. Svoboda, E., Barbelet, V., & Mosel, I. (2018). Holding the keys Humanitarian access and local organisations. Humanitarian Policy Group Working Paper. <https://odi.cdn.ngo/media/documents/11981.pdf>
67. Tekir, G. (2023). Humanitarian diplomacy as a tool for India's Middle East strategy. *10*, 3–22.
68. Terry, F. (2011). “The International Committee of the Red Cross in Afghanistan: Reasserting the Neutrality of Humanitarian Action.” *International Review of the Red Cross* 93 (881): 173–188. <https://doi.org/10.1017/S1816383111000026>
69. The Dynamics of Humanitarian Diplomacy During Wartime: Insights from Tigray Crisis in Ethiopia. (2024). *Social Sciences*, 13, 626. <https://doi.org/10.3390/socsci13110626>
70. Turunen, S. (2020). Humanitarian Diplomatic Practices. *The Hague Journal of Diplomacy* 15 (2020) 459-487. <https://open.cmi.no/cmi-xmlui/bitstream/handle/11250/2686993/Humanitarian%20Diplomatic%20Practices?sequence=5&isAllowed=y>
71. Weir, D. (2017). Reframing the Remnants of War: The Role of the International Law Commission, Governments, and Civil Society. *Environmental Protection and Transitions from Conflict to Peace: Clarifying Norms, Principles, and Practices*. Oxford Scholarship Online, <https://doi.org/10.1093/oso/9780198784630.003.0019>
72. Weissman, F. (2012). “Silence heals...from the Cold War to the War on Terror, MSF speaks out: a brief history.” in Magone, C., Neuman, M., & Weissman, F. (Eds.). (2012). *Humanitarian negotiations revealed: the MSF experience*. Oxford University Press. pp. 177-197.
73. Whittall, J. (2009). “It’s Like Talking to a Brick Wall”: Humanitarian Diplomacy in the Occupied Palestinian Territory, *Progress in Development Studies*, 9(1): 37-53. <https://doi.org/10.1177/146499340800900104>